

DOMOVINA

Upravišтво „Domovine“ v Ljubljani, Knafova ulica 5

Uredništvo „Domovine“, Knafova ulica 5/II., telefon 3122 do 3126

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za tuzemstvo: četrtletno 9 Din, polletno 18 Din, celoletno 36 Din; za tuzemstvo razen Amerike: četrtletno 12 Din, polletno 24 Din, celoletno 48 Din; Amerika letno 1 dolar. — Račun poštne hranilnice, podružnice v Ljubljani, št. 10.784.

Vsa Jugoslavija je svečano proslavila rojstni dan našega mladega kralja

Vsa Jugoslavija je izredno svečano proslavila v nedeljo 6. septembra rojstni dan Nj. Vel. kralja Petra II. Na ta dan je naš mladi vladar dosegel starost 13 let. Slovesnosti so bile v vseh večjih krajih Jugoslavije, zlasti lepo pa so proslavili kraljev rojstni dan Beograd, Zagreb in Ljubljana. Do tako mogočne počastitve mladega vladarja in vse naše narodne kraljevske hiše Karadjordjevičev je pomoglo predvsem Sokolstvo, ki mu je naš kralj starosta.

Dolge tedne so se vršile priprave za svečanosti, na katerih je ves narod pokazal svojo vdanost in ljubezen do sina velikega kralja Uedinitelja, ki je daroval svoje življenje za svoj narod. Ves narod je na teh svečanostih počastil narodno kraljevsko hišo Karadjordjevičev, tako tesno zvezano z vsem našim narodom in našo osvoboditvijo.

Požrtvovalna ljubezen kraljevske matere nam pripravlja in vzgaja kralja, da bo hodil pot velikega očeta Aleksandra in deda Petra. Veliki kralj Uedinitelj je polčil osnove srečne bodočnosti Jugoslavije, a dela ni končal, ker je dal življenje za jugoslovensko misel. Bridko občutimo na vsakem koraku, kako nam manjka veliki mož — veliki delavec za blagor nas vseh. Naše Sokolstvo je ob letošnjem kraljevem rojstnem dnevu razglasilo nekako petletko za svoje sokolsko delo. V teku petih let, ko bo mladi vladar dosegel 18 let in bo polnoleten, da bo lahko kot nosilec jugoslovanske krone vzel v svoje roke tudi oblast, hoče Sokolstvo izvršiti velike naloge. Tako bo Sokolstvo lahko svojemu starosti javilo, da je pošteno izvršilo svojo dolžnost.

Srečna sokolska zamisel petletke bi se morala izvesti na vseh področjih našega narodnega in državnega življenja. Vsa naša glavna notranja vprašanja naj se premišljeno rešijo s požrtvovalnim in vztrajnim delom, da bomo mogli čez pet let ob polnoletnosti kralja proslaviti kraljev rojstni dan v zavesti, da smo resnično izpolnili zadnjo željo umirajočega kralja Uedinitelja: »Čuvajte Jugoslavijo!«

Slovenci smo še posebno tesno navezani na našega kralja, saj preživlja med nami svoje počitniške dneve, namenjene odmoru in razvedrilu. Že kot dete je vzljubil naš narod svojega Petčka. Tu ga gledamo v njegovih prvih družbah skupaj z našimi slovenskimi dečki. Na slovenski njivi je zaoral svojo prvo brazdo. Z našega Triglava je že gledal našo zemljo. Ti vtiski prvih otroških let mu bodo ostali za vse življenje in ga bodo tesno navezali na našo slovensko zemljo. Zato je bil kraljev rojstni dan pravi ljudski vzgajnik in iskreno od srca prihaja nam vsem vzklik: »Živel kralj Peter II.«

Kako se vzgaja naš kralj

Ob priliki rojstnega dne kralja Petra II. so objavili številni tuji listi članke, posvečene najmlajšemu evropskemu vladarju. Vsi ti spominski članki so napisani s toplo prisrčno. stjo in sočustvovanjem do mladega kralja, ki ga je nemila usoda v tako mladih letih oropala velikega očeta. Pri tej priliki naj navedemo nekatere odstavke vodilnega belgijskega dnevnika, ki je pisal kako se vzgaja naš mladi vladar:

Profesorji so izbrani od najnežnejše matere, ki je takoj po žalostnem dnevu, ki jo je zadela še bolj kakor državo, prostovoljno omejila svoje kraljevsko poslanstvo na vzgojo svojih

Ljubljenih otrok, in od zelo izobraženega in zraven najljubeznivejšega kneza namestnika. Ti profesorji vzgajajo najmlajšega vladarja Evrope in ga poučujejo v vsem, kar morajo znati učenci njegove starosti, in v posebnih znanostih, ki jih bo potreboval čez pet let, ko doseže polnoletnost. Odlični vojaški strokovnjaki poučujejo v duhu najstrožje discipline njega, ki je poklican postati vrhovni poveljnik ene izmed najhrabrejših evropskih vojsk. Sokolski telovadci urijo njega, ki je že zdaj starešina in glavni vodja vseh Sokolov. Najboljši sportni strokovnjaki se vesele uspehov, ki jih doseže njihov učenec pri plavanju, jahanju, smučanju in tenisu.

Kako bi uspeval izvoz vina v češkoslovaško in drugam

Za naša vina bi morali dobiti tuja tržišča, da bi bile cene primerne in da bi se pri nas ne izpilo tako preko mere preveč vina. Seveda, če presežka ne moremo razpečati drugod, se iščejo pota, da se blago spravi v denar kar doma. Čudno je to, da izvoz naših vin v tujino ne uspeva, čeprav tuje hvalijo naše blago. Češkoslovski; kadar so pri nas, priznavajo, da jim prija okus naših vin. Hkratu pa se čudijo, da imajo naša vina, ko pridejo do Češkoslovaške, čisto drugačen okus.

Kaj je temu vzrok? Morda naša vina ne prenesejo tako dolge vožnje, bo morda kdo pripomnil. Pa ni tako. Strokovnjaki pravijo, da je takim izpremembam okusa krivo edino brezvestno mešanje naših vin z manjvrednimi banatskimi in dalmatinskimi vini. To se pravi torej, da je treba napraviti konec škodljivemu početju raznih vinskih prekupčevalcev in trgovcev. V to svrhu bi bilo treba ustanoviti zadružne kleti, ki bi prevzemale od vinogradnikov grozdje ali mošt, da bi se tako onemogočilo prekupčevalcem kvarjenje in mešanje naših odličnih vin. V Češkoslovaško in seveda tudi drugam bi se smelo izvažati samo vino iz teh zadružnih kleti.

Med našimi vinogradniki jih je mnogo, ki v zadružne kleti nimajo pravega zaupanja. To ni prav. Seveda pa je treba začeti delo okrog združnih kleti tako, da bodo vsi vinogradniki v njih videli res svojo pomoč.

Pa še nekaj reči je, da se naše vino v tujini ne more zadosti uveljaviti. Predvsem gre za okus. V raznih krajih imajo razne okuse. Vse to bi naši vinogradniki morali vedeti in znati vina prilagajati okusom v državah, kamor izvažamo. Tako bi morali, recimo, vino s'adkati, če češkoslovaški kupovalci tako žele. Včasih bi bilo morda treba tudi zvišati količino alkohola. Za take primere bi moral biti naš vinski zakon gibljivejši.

Za razvoj vinske kupčije s tujino je tudi neprilično, da se pri nas prideluje toliko vinskih vrst. Zaradi tega je težavno spraviti skupaj večjo količino enakega vina. Če se namreč kje navadijo na eno vino, hočejo vsako leto le to

vino in ne marajo drugačnega z drugim okusom.

Naj še omenimo, da je misel ustanovitve zadružnih kleti že nekoliko bližja uresničenju. Te dni so se zbrali v Mariboru vinogradniki in se odločili, da povabijo češkoslovaške za-

družne centrale, naj osnujejo pri nas velike zadružne kleti. Upravnik takih kleti bi bil češkoslovaški vinarski strokovnjak, ki bi prilagajal naša vina češkoslovaškemu okusu. Te kleti bi mogle dobiti pravico eksteritorialnosti, kar je po našem vinskem zakonu mogoče. Zato bi lahko dobivale sladkor in potrebni špirit ter mogle po potrebi slajšati vino in mu večati množino alkohola. Te kleti bi posebno koristile malim vinogradnikom, ker veliki vinogradniki že tako izdelujejo posebna tipizirana vina, katera lahko po povoljnih cenah razpečajo.

Vzorna briga za živinorejo v Zadrecki dolini

Gornji grad, septembra

V lepem Šmartnu ob Dreti je priredilo domače Seleksijsko društvo za belo slovensko govedo 1. t. m. prvi pregled in premiranje rodovniške živine. Društvu, ustanovljenemu 1. 1934., načeljuje požrtvovalni predsednik Zidarn Martin, ki mu stoji ob strani domača učiteljica Oblesčakova Zora kot tajnica in rodovnikarica. V rodovniku ima društvo zapisanih 34 krav in naraščaja 13 glav. Delovno področje namerava razširiti tudi na vas Bočno. Lepo priznanje je doseglo društvo lani, ko je prejelo odličnega plemenjaka iz hleva v Jareninskem dvoru pri Mariboru. Delovanja pa društvo ne omejuje zgolj na selekcijo (odbiro), temveč je uspešno zajelo vse kmetijsko nospesovalno delo med svojim članstvom. Tako je po prizadevanju odbora napravilo šest vzornih gnojišč in šest umetnih travnikov, nabavilo gnojilne sesalke, začelo pridelovanje travnega semena in povzdignilo rejo svinj in kokoši z razdelitvijo plemenskih meriascev netelinov in jajc za valjenje. Tur di je razdelilo izbran krompir za sajenje in laneno seme ter izvedlo gnojilne poizkuse z umetnimi gnojili. Velika zasluga pridnih odbornikov tega društva je, da se je v tem kraju pospeševalno delo na vseh področjih kmetijstva tako močno razmahnilo, kar bo mnogo prineslo do gospodarskega napredka naših Zadreckanov.

Za prireditve 1. t. m. je bilo prijavljenih 41 glav živine (34 krav, en plemenjak, od naraščaja pa dva bikca in štiri telci). Za premiranje so prispevali: država 5000, banovina 1400, sreski kmetijski odbor 2000, občina Bočna 200 in občina Rečica ob Savinji 50 Din in Goričar Matija iz Mozirja, predsednik sreskega kmetijskega odbora, je dal svoj prispevek 100 Din za najboljšega živinorejca, za katerega je bil razglašen Krefelj Anton iz Pustega polja.

Prireditve je bila na dvorišču gostilne Remica Martina. Pregledovanje in ocenjevanje sta trajali tri ure. Odlično oceno je dobil rodovniški plemenjak, ki ga oskrbuje posestnik Bastl Josip v Delcah (nagrada 600), prav dobro oceno krava Zidarna Martina iz Šmartnega (nagrada 400) in dobro oceno šest mesecev stari bicek Kreflja Antona iz Pustega polja (nagrada 200 Din). Sedem krav je dobilo dobro oceno in nagrado po 200 Din, povoljno oceno pa 12 krav in nagrado po 100 Din. Nadaljnjih sedem nagrad po 50 Din so razdelili na ostale ocenjene živali. Ena krava je bila neugodno ocenjena in se je zbrisala iz rodovne knjige.

Izven programa sta se izvršila tudi pregled in ocenitev kokošjih rodbin štaterske pasme in so dobili prav dobre ocene kokošje rodbine Bitenca, Rosensteina in Zidarna iz Šmartnega z nagradami po 100 Din. Tri rodbine so dobile oceno dobro in štiri

Soteščan:

Pod nesrečno zvezdo

Stari Gobar je bil mož čudovito dolge jeze. Kdor se mu je zameril, tega si je zapisal v črne bukve. Svojega zeta ni mogel po sporu nič več videti. Črtil pa je tudi Mlakarja, njegovega očeta.

»Ta vrag me je premotil! Tončka bi ne bila taka... Zda je pa vse narobe.« Tako se je pogovarjal kadar je bil sam in klical na sosedo kazen božjo.

Zakotci so hitro izvedeli, da je stari Gobar spet siromak pod nesrečno zvezdo. Skrila se mu je le tedaj, ko ga je Mlakar lovil v zanko. Zgodilo se je tako, kakor so mu napovedovali. Smilij se jim ni preveč, ker jih ni poslušal, ko so mu odpirali oči, preden je odločil gospodarstvo. Zda se mu povračuje zaradi Tončke.

Starec je prevzel med zakoncema vlogo razdiralca. Zarekel se je, da ne bo miroval prej, dokler ne doseže svojega namena. Kakor je sam sovražil zeta, tako ga je hotel pristuditi tudi svoji hčeri. Še Minka naj ga zaničuje in prezira v isti meri, kakor bi ga morala ljubiti in spoštovati kot zakonska žena. Da je njegovo početje zmotno in po zakonu kaznivo, tega se ni zavedal. Domišljal si je, da opravlja celo dobro delo.

Kadar sta bila sama, tedaj sta snovala s hčerjo maščevalne načrte. Prigovarjal ji je, naj možu očitno pokaže, da ga več ne mara. »Odreci mu pokorščino, njegova beseda ne

sme več obveljati. Nasprotuj mu in nagajaj in kjer moreš, mu ugovarjaj. Ako mu ni prav, naj pobere šila in kopita. Vse, kar le prineseš, mu radi vmemo, samo da bo spet mir v hiši. Reci mu, da nisi več njegova žena. Izživaj ga, naj te udari in potem boš zahtevala ločitev. Vprašaj ga, koliko naj mu damo odškodnine, ako gre domov ter se nikdar več ne povrne.«

Tega veselja pa jima Peter ni hotel narediti. Zavedal se je svoje pravice: v pismu pri notarju je zapisano, kdo je gospodar na Gobarjevini. In Minka je njegova zakonska žena, kakor je bilo sklenjeno pred oltarjem. Večkrat jo je podražil z besedami: »Kar je zavezano na zemlji, je zavezano tudi v nebesih.«

Sklenila je, da se bo zastran tega posvetovala s svojim spovednikom. Pa glej! Duhovnik je ponovil iste besede in dostavil, da bi mogel razdreti njuno zakonsko zvezo le z onimi blagoslovljenimi kapljicami, s katerimi ju je blagoslovil ob poroki.

V pričakovanju prvega družinskega dogodka je napetost pri Gobarju nekoliko ponehala. Rodil se je deček, ljubezniv kakor angelček, toda s polihabljenimi nožico. Mlademu očetu se je skalo veselje in mati je jokala ob pogledu na nesrečno dete. Tolažila sta se, da bodo v bolnišnici otroku poravnali nogo, ko ga bodo sprejeli v zdravniško oskrbo. Stari oče pa je trdil, da se prirojene napake ne morejo povsem odpraviti.

»Kriv si pa ti, da veš!« se je lotil zeta.

»Jaz? Zakaj?« je osupnil Peter.

»Zato, ker ji nisi privoščil potrebnega počitka. Ni ti bila samo za deklo, marveč tudi za hlapca. Opravljala ti je celo živino in se-

kala drva. Pri delu na polju se je pregrela, da ji je kar gorelo z obraza. Nato jo je zavela ploha — ubožica je bila premočena do kože. Bog nas varuj še hujših posledic!«

Zgodilo se je prvič, da mu zet ni znal odgovoriti. Še je bilo v njem nekaj sočutja, ki se je zbudilo ob pogledu na pohabljenoto dete. In njegova otrpla vest se je oglasila in otrrdila starcu.

Ako v družini ni soglasja, tedaj pomeni vsaka sapica začetek novega vharja. Pri Gobarju so se sprli zaradi botrov. Peter je naprosil svoje mestne sorodnike, katere je Minka odklonila. Zmagal je naposled on, ker so se odpovedali botri, katere je izbrala ona. Sporočil jim je, naj ne hodijo blizu in če pridejo, jim bo pokazal vrata.

Pred odhodom v cerkev so se spoprijeli zaradi otrokovega imena. Mož je zahteval, da mora prvorojenec nositi njegovo ime, žena pa je hotela, naj ga krstijo na ime njegovega očeta. Botra je ustregla materi ter i prinesla od krsta Jožka, kakor je bilo ime Gobarju. Peter se ni znošil nad botro: na tistem pa se je zarekel, da ne bo otroka nikdar zaklical po imenu.

»Prihodnji naj bo pa Petreček!« se je pošalila botra.

»Saj ni neumna,« je gode! starec.

Botra in on sta se spogledala, starec pa je odšel iz sobe in zaloputnil vrata.

Minka ga je razumela. Privila je k sebi otročiča in rekla: »Jožko je prvi in zadnji...«

Petra je usekala ta beseda. Nekaj mu je reklo, naj porase »Žena mora biti možu pokorna!« Tako je čital mašnik iz poročne knjige.

povoljno z nagradami po 50, odnosno po 25 Din.

Po končanem strokovnem delu prireditve so se zbrali odposlanci posameznih društev in oblastev na skupnem kosilu v Remčevi gostilni, kjer so bile izrečene prisrčne zdravice, med njimi tudi zdravica g. inž. Venka Borisa našemu kralju. Inž. Venko Boris je v svojem govoru ob tej priliki poudarjal, da se naš tisk premalo briga za gospodarske prireditve, in je ugotovil razveseljivo dejstvo, da je na to prireditev poslalo »Jutro« ob enem z »Domovino« poročevalca, za kar izreka Selekcijisko društvo uredništvu posebno zahvalo.

Udeležba občinstva na prireditvi je bila prav velika in je društvo lahko s prireditvijo, ki je prva take vrste v gornjem delu gornjegrajskega sreza, zadovoljno. V srezu je pet selekcijskih društev in se pripravlja za prihodnje leto slična prireditev za spodnji del sreza v Šmartnem ob Paki.

Politični pregled

Zaradi državljanske vojne v Španiji se je položaj v Evropi zelo poostril.

V Franciji se opaža čedalje hujši pritisk skrajnih levičarjev na ministrskega predsednika Bluma, ki od njega zahtevajo, naj Francija opusti nevtralnost in podpre madridsko vladno. Blum pa odločno brani nevmešavanje, češ da je stališče njegove vlade nasproti dogodkom v Španiji edino pravilno. Italija in Nemčija sta čedalje bolj nasprotni Madridu.

Zlasti je razburilo Evropo, da je po odstopu Giralove vlade

sestavljena nova španska vlada, v kateri sta prvič zastopana tudi dva komunista.

Novi ministrski predsednik je vodja levičarskih radikalov Largo Caballero. V vladi je tudi sedem socialistov. Zaradi še večje levičarske usmeritve nove španske vlade računajo v Londonu že z možnostjo prekinjenja odnosa z Madridom.

Nemčija je to že storila. Nemški poslanik v Madridu je dobil namreč nalog, naj se takoj vrne v Nemčijo.

Češ da Nemčija noče imeti zvez z vlado, ki jo sestavljajo čisto neodgovorni ljudje.

Stari Gobar je ostal pri začetem delu. Prepad, ki ga je izkopal med ženo in možem, je bilo treba še poglobiti. Minko je imel popolnoma na svoji strani; ž ním pa nista govorila razen v prepiru. Mlakar ni mogel uspešno posredovati.

Zakotcem ni ostalo tajno, kakšne razmere so nastale pri Gobaru. S Petrom se ni dalo o tem govoriti. Preveč se je zavedal, da gospodari na dveh posestvih. Resno pa so svari Minko, naj ne krene na kriva pota. Niso ji zamolčali posledic, ki bi lahko nastale zaradi očetove volje. Ko se bo utrgal plaz in grmel v dolino, ga ne bo mogla več usraviti. Hči je omahovala, toda oče jo je podprl z novimi sredstvi. Vtpekl si je v glavo, da ji Peter streže po življenju. »Varuj se ga!« je ponavljal dan za dnevom. Opomine sosedov pa je zavračal: »Ako napravi Peter kako neumnost, bo umazal samega sebe. Denar pojde iz njegovega žepa. Midva ne bova ničesar izgubila.«

Peter je hodil klavirno okrog doma. Koraki so se mu umirili. Poprej je dirjal kakor konj z njive na njivo in spet drugam na drugo delo. Zdaj je že včasih sedel ali legel v senco. »Razmere ga težijo,« so vedeli vaščani. »Hudo je živeti v prepiru!«

Kar pa je mladega moža v resnici pritislo k tlom, to je bilo skrito v njegovi duši. Mlakarjeva rodovina ni bila odkritega značaja. Kdo naj bi bil slutil, kaj ga neprenehoma grize in peče? In kakšna je ona slika, ki jo gleda slednjo noč v grozovitih sanjah?

Notranji nemir in razdrapanost v družini sta mu pričela ubijati življenje v prvi moški dobi. Žena mu je skrivala otroka ter mu po-

Nemčiji je sledila Italija in italijanski poslanik je že zapustil Madrid. Po londonskih vesteh bosta Nemčija in Italija takoj po formalnem prekinjenju odnosa z madridsko vladno priznali uporniško vladno v Burgosu in ji nudili znatno pomoč, kar bi moglo dovesti do hudih mednarodnih zapletkov. V Londonu hočejo storiti vse, da bi se ta napetost ublažila.

Kaj pa se dogaja na španskih bojiščih?

Boji trajajo naprej

in kakor je sklepati iz raznih vesti, so vladne čete začele ofenzivo. Po vesteh iz Pariza imajo vladne čete uspehe povsod razen na severu. Irun je po hudih bojih padel pretekli teden v uporniške roke, a tudi San Sebastian je obkoljen od upornikov. Vladne čete pa napadajo Huesco, kjer so po vesti iz Barcelone ujele večje število upornikov in zaplenile precejšen plen. Dalje bijejo vladne čete hude boje za Granado in bodo morda kmalu zavzele toledski Alcazar, v katerem se uporniki obupno branijo. Pripomniti pa je treba, da prihajajo iz Španije tako protislovne vesti o vojni sreči, da si ni mogoče ustvariti ustrezne slike o položaju.

Pretekli teden je imela francoska vlada sejo, na kateri je razpravljala o mednarodnem položaju, ki je nastal spriču dogodkov v Španiji in zaradi podaljšanja kadrovskega roka v Nemčiji na dve leti. O obeh vprašanjih je poročal minister za vojsko Daladier in stavljal predlog

naj Francija poveča motorizirane vojne sile in svoje vojno letalstvo.

V to svrhu bi bilo potrebno posojilo ene milijarde frankov. Ministrski svet je ta predlog sprejel. Francija bo tudi v bodoče zastavila vse sile, da dobi francoska vojska čimbolj moderno orožje in da se francosko vojno letalstvo okrepi do skrajne meje. Gradnja utrdb vzdolž meje se bo nadaljevala.

Gospodarstvo

Tedenski tržni pregled

VINO. Nekaj časa je bilo prav lepo vreme, ki je ugodno vplivalo na zorenje grozdja. Sedaj pa spet kaže, da bo za lepo vreme huda. eLtošnja množina pridelka v Sloveniji bo pičla, a o kakovosti še ne vemo, kaj bo z njo. V

južnejših krajih bo pridelek obilen, kar bo zelo pritiskalo na naše domače cene. Tako so banatski mošt že zdaj ponuja po 80 par do 1 Din izpod preše. Stare zaloge vina v Sloveniji so se po deželi že zelo skrcile, toda dobijo se pri vinogradnikih še zmerom manjše množice od 10 do 20 hl, in sicer belo vino po 3.50 do 4 Din, dolenjsko in bizeljsko rdeče vino pa po 4.50 do 5.50 Din med tem ko so čiste izrazite črtnine od 5.50 Din navzgor. Zadnjih je pa že prav malo.

GOVED. Na ptujskem sejmu so bile cene za kilogram žive teže: volom 3 do 4.50, kravam 2 do 3.50, bikom 3 do 3.50, juncem 2.80 do 3.50, telicam 3 do 4.50, teletom 4.50 do 5 Din. Konji in kobile so bili po 500 do 4000 Din, žrebeta pa po 1000 do 2000 Din glava. V Avstrijo je bilo prodanih 9 konj.

SVINJE. Na ptujskem sejmu so bili prasci, 6 do 12 tednov stari, po 80 do 140 Din rillec. Cene za kilogram žive teže: pršutarjem 5.50 do 6, debelim svinjam 6.50, plemenskimi 5.50 do 6 Din.

Sejmi

septembra: Turnišče.

14. septembra: Breg pri Ptuj, Jezero (samo za blago), Loški potok, St. Vid pri Stični, Braslovce, Loka pri Zidanem mostu, Šmarje pri Jelšah, St. Janž pri Dravogradu, Dobova pri Brezicah, Golobinjek, Petrovče, Rogatec, Vitanje, Žužemberk, Trebeljevo.
15. septembra: Šmartno pri Litiji, Zdole, Velike Poljane, St. Janž
16. septembra: Rakek, Sv. Lenart nad Laškim.
17. septembra: Kapela pri Brezicah, St. Lambert, Dobrna, Škocijan pri Mokronogu.
19. septembra: Frankolovo, Mokronog, Velike Brusnice.

Vrednost denarja

Na naših borzah smo dobili v devizah (s prišteto premijo):

- 1 nizozemski goldinar za 29.65 do 29.80 dinarjev;
- 1 nemško marko za 17.55 do 17.68 Din;
- 1 angleški funt šterling za 219.59 do 221.64 dinarjev;
- 1 ameriški dolar za 43.30 do 43.70 Din;
- 100 francoskih frankov za 287.57 do 289.00 dinarjev;

»Meh za smeh«, ker je bila zmeraj polna čovčipov.

Pri starih resnih ljudeh pa Lenčka ni bila preveč na dobrem glasu. Sponašali so ji, da zavaja mladino na kriva pota. Zagovarjati se je morala celo pred gospodom župnikom, kjer se je prav imenitno odrezala. Tudi pred oblastvi, kamor je bila včasih poklicana, je postavila besedo tako, da ji niso mogli do živega.

Peter je sedel v kot za prazno mizo. Gledal je cvetoče obraze lahkoživih deklic in poslušal njih zvonko hihitanje. Fantje so bili že nekoliko razigrani. »Norci!« si je mislil. »Le uganjajte burke!« Kadar pridete na moje mesto, se vam ne bo več ljubilo.

Dekleta pa je zmerjal potihoma sam pri sebi: »Hinavke! Zdaj se jim priljubujete, dokler jih lovite v mreže. Kadar jih ujamete, boste pa gledale, kako bi se jih znebile.«

Lenčka je med tem razmetavala dovtipove in stregla gostom. Tudi Gobaru je prinesla četrtnko vina, čeprav ga ni naročil. Nato si je popravila lase in sedla predenj.

»Vidiš, takole je pri nas,« se je kakor odahnila. »Vsako nedeljo ista pesem.«

»To je za take, ki še ne poznajo skrbi,« jo je zavrnil. »Mi smo zavili že na drugo stran življenja...«

»Viš ga, dedca!« ga je stresla za ramo. »Pa ne misliš še umreti?«

»Včasih bi bilo bolje, če bi bil že mrtev...«

»Slišim, slišim,« ni marala, da bi ji razlagal. »Pa ni menda tako hudo, kakor govoriš...«

»Še huje, Lenčka! Ve le tisti, kdor poskuša...«

»Teda si ubožec. Kdo bi bil mislil, da bo taka?«

vedala, da je zanj ni več na svetu. Ko se je znočilo, mu je zaklenila vrata.

Srebrniki, katere je hranil v svoji skrinji, ga niso mogli razvedriti. Morda bi našel uteh v kakih zabavnih družbi? V gostilni pri »Lenčki« so plesali vsako nedeljo. Tam se je zbirala razposajena vaška mladina. Lenčka je bila vdova in marsikomu se je spočela želja po prijetnem domu. Tudi njena zgovornost je privlačevala.

Prazniki so bili Petru pusti in dolgočasni. Ves teden se je bal nedelje. Med tednom se je že zamotil z delom, nedelje pa ni bilo ne konca ne kraja.

Neke nedelje popoldne je sedel ob cesti na ograji. Lenčka je prišla mimo v pestri narodni noši. Videti je bila kakor gredica, posuta s pisanim cvetjem.

»Peter, kakšen pa si?« je stopila predenj ter ga potresla za brado. »Pa tukaj se dolgočasíš?«

»Kam pa naj grem?« je dejal otožno.

»Z menoj poidi! Pri nas je prijetno. Pojejo, svirajo, punčke izbiraš...« je prekrjila neko pesmico.

»To ni več zame...« je prlinil nejevolno.

»No, se bova pa midva kaj pomenila...«

»Tisto pa že,« je rekel in stopil z ograje. Lenčka mu je položila roko preko hrbta.

»No, no, no,« se je umikal sramežljivo. »Kaj bodo pa rekli?«

»O, pa res!« mu je nalašč še bolj kljubovala.

Lenčka ni bila že več mlada, pa tudi starost se ji še ni poznala. Pravijo, da je v tistih letih ženska najbolj postavna. Med pivci se je sukala kakor vrtavka. Pri njej ni nikomur manjkalo zabave. Mladina jo je imenovala

100 češkoslovaških kron za 180.33 do 181.44 dinarjev.

Vojna škoda se je trgovala po 365 do 367 Din, investicijsko posojilo pa po okrog 83 Din. Avstrijski šilingi so bili po 8.62 Din, nemški klirinški čeki po 13.40 Din, klirinške nakaznice v lirah pa po 3.20 Din.

Drobne vesti

— **Kmečki dolgovi pri zadrugah.** Iz Beograda poročajo, da so pri proučevanju vprašanja kmečkih dolgov prišli do ugotovitve, da znašajo kmečki dolgovi pri kreditnih zadrugah in združenih ustanovah eno milijardo in 900 milijonov dinarjev.

— **Gibanje vlog pri Slovenskih hranilnicah v juliju.** Četudi so v juliju vloge pri vseh 29 slovenskih hranilnicah padle za 2.450.349 Din na 1.046.388.325 Din, moramo vendar pri velikem številu hranilnic ugotoviti izboljšanje položaja. Pomisliti je treba, da bi znašale obresti od vlog za en mesec približno tri in pol milijona dinarjev, torej več, kakor znaša skupno nazadovanje vlog v juliju. Razveseljivo je, da je skupno stanje vlog na knjižice pri vseh hranilnicah naraslo, četudi neznatno, na 65.697.576 in da so narasle v tem mesecu vloge na knjižice (po zneskih) pri 10 hranilnicah, vloge v tekočem računu tudi pri 10 hranilnicah (od 20 hranilnic, ki sploh sprejemajo tudi vloge v tekočem računu) in da je tudi število tekočih računov naraslo od 7026 na 7036. Skupno stanje vlog je naraslo (po zneskih) pri sedmih hranilnicah. Te številke so dokaz polagoma se vračajočega zapiranja v denarne zavode, ki se kaže v stalnem naraščanju novih, vedno razpoložljivih vlog.

DOPISI

ŠMARJE PRI JELŠAH (Smrtna kosa). V torek 1. t. m. smo spremili Ano Kurnikovo z Vinskega vrha k večnemu počitku. Pokojnica je štela že 83 let in je bila babica 122 otrokom, ki jih je h krstu prinesla. Trije taki so jo ponesli tudi na pokopališče k zadnjemu počitku. Čeprav je bila siromašna, je vendar sprevod pokazal, da je imela mnogo prijateljev. Mir pokojnici!

»Ne bilo bi tako, ako bi bila sama. Z Minko bi se dalo shajati. O očetu pa ni, da bi govoril.

»Ali ne znaš nastopiti?« Lenčki je šinila v glavo kri — tako živo je občutila misel, da bi se znosila.

»Kar napravim, ni prav,« je potožil. »Starec ni le siten in trmast, marveč je tudi hudoben.«

»Toži ga zaradi motenja zakona...«

»To bi bilo nekaj,« se je strinjal z njenim nasvetom. »Vendar pa takih reči ne spravljam rad pred sodnike.«

»Tedad pa kar hrbet nastavi in drži!«

Peter je razlagal: »Zlepa nič ne opravim, zgrda pa ne mara zaradi jezikov. Taki, ki ne poznajo razmer, bi dejali, da sem naposled res tak razbojnik.«

»Tega dozdaš še ni nihče rekel. Ljudje ob pijači marsikaj preženejo; pa se le vprašujejo, zakaj sploh trpiš, da se vmešava oče v tvoje zadeve.«

»A tako pravijo?« mu je ugajalo. »Koliko krat sem že mislil, da bi se uprl. Vse škriplje včasih v meni, pa se premagujem.«

»Kar zrogovili!« ga je osrčevala. »Priduši se in ob mizo udari. V kot ga zapodi starca! Ne trpi, da bi še delal zgago.«

»Le čakaj! Ob prvi priliki!« se je zarekel in tlesnil z jezikom: »To bodo še plesali!«

»Minko pa priveži prav nakratko. Pokaži ji, da je pod tvojo oblastjo. Ako ne pojde drugače, pa ji zaklenj šrambe ter ji dajaj sproti za kuho. Ne zato, da zapravlja, ampak pokorščine jo boš naučil in spoštovanja.«

»Pometali ne bodo z menoj,« je stisnil skozi zobe. Nato je vstal in segel v žep, da bi plačal.

Članom in prijateljem Vodnikove družbe

Hitro se bliža dan, ko bodo marljivi poverjeniki in poverjenice zaključili nabiranje članov za letošnje leto. Dve knjigi sta že dotiskani, a ostali dve sta v tisku. Uprava Vodnikove družbe si dovoljuje opozoriti vse lanske člane, ki doslej še niso obnovili članarine, naj to nemudno store pri poverjenikih svojih okolišev ali pa direktno pri družbeni upravi v Ljubljani, Knafljeva ulica 5. Člani in prijatelji Vodnikove družbe, ne zamudite ugodne prilike, ki vam jo nudi družba s svojim letošnjim knjižnim darom. Za 20 Din dobite v začetku meseca novembra štiri lepe, zelo zanimive in poučne knjige: Vodnikovo pratio za leto 1937., ki bo imela številne slike in pestro vsebino, Bevko-vo povest »Srebrniki«, Ivana Albrehta povest iz kmečkega življenja »Zarečani« in življenjsko pisno knjigo Josipa Daneša, priljubljenega igralca ljubljanskega narodnega gledališča, »Za vozom bovinje Talije«. Noben lanski član ne sme odpasti v letošnjem letu od Vodnikove družbe. Ne odlašajte!

Domače novosti

— **Kralj Peter in kraljevič Tomislav na ribolovu na Fužinah.** Fužine so bile te dni popoldne že drugič deležne najvišjega obiska. Sredi popoldneva v petek so iz gorenjske smeri pribrezli trije avtomobili, iz katerih sta izstopila Nj. Vel. kralj Peter II. in Nj. Vis. kraljevič Tomislav s svojim spremstvom, med katerim so bili tudi direktor dvornih lovišč inž. Dimnik in trije ribiči. Takoj pod fužinskim jezom, ki spada k tvorniškim zgradbam, vevške papirnice, so se visoki gosti napotili na lov, ki je trajal vse tja do 18. ure in ki je ribičem prinesel tudi izdaten plen. Mreže so zajele lepo število sulcev. Z mrežami se je družba počasi pomikala vzdolž Ljubljanske, naposled pa so v Slapah sedli v avtomobil in se pred prvim mrakom vrnili proti Bledu. Razume se, da so prebivalci v okolici kmalu spoznali, kako visoke goste imajo na Ljubljani, in so se v gruclah začeli zbirati okrog kraljevskih ribičev. Zlasti okoliška mladina

je mlademu vladarju in kraljeviču prirejala prav pristrčno počastitve. Ena izmed domačih deklic pa je Nj. Vel. kralju poklonila šopek nageljnov in rožmarina za spomin.

— **Kraljica Marija na Dolenjskem.** Nj. Vel. kraljica Marija se je odpeljala v petek po ogledu velesejma na obisk k šolskim sestram v samostan pri Smihelu, kjer sta jo pozdravila sreski načelnik Mahnič in prednica samostana Stanislava Babnikova. Kraljica si je ogledala samostan, kjer je bila pristrčno sprejeta. Na poti iz Ljubljane je kraljica Marija posetila tudi banovinsko gospodinjstvo šolo šolskih sester v Mali Loki pri St. Lovrencu, kjer se je mudila tri ure. Prebivalstvo Dolenjske je kraljico povsod navdušeno pozdravljalo.

— **Bolgarski kralj Boris na Brdu.** Na povratku v Sofijo se je bolgarski kralj Boris ustavil za en dan kot gost Nj. Vis. kneza namestnika Pavla v gradiču Brdu pri Kranju. Tam je sprejel v avdienci predsednika vlade in zunanjega ministra dr. Milana Stojadinovića.

— **Nj. Vis. kneginja Olga s starši na velesejmu.** V ponedeljek se je pripeljala na ljubljanski velesejem Nj. Vis. kneginja Olga, so. progla Nj. Vis. kneza namestnika Pavla, s svojo materjo kneginjo Jeleno in s svojim očetom knezom Nikolo in spremstvom. Ravnatelj velesejma g. dr. Dular je visoke goste pozdravil in jim razkazal vse zanimivosti.

— **Nov načelnik generalnega štaba.** Za vršilca dolžnosti načelnika generalnega štaba je bil s kraljevim ukazom imenovan divizijski general Milutin Nedić. Novi načelnik se je rodil leta 1882 v vasi Sopoti (donavska banovina). Ko je dovršil šest razredov gimnazije, je stopil v vojno akademijo, katero je uspešno končal leta 1901. kot topničarski podporočnik. Leta 1905 je bil sprejet v višjo vojno akademijo, katero je dokončal leta 1907. Potem je nekaj časa služil pri četi, nato pa je bil sprejet za pripravnika generalštabne stroke. To pripravo je uspešno dokončal leta 1912 kot topničarski kapetan 2. razreda. Tako se je kot generalštabni oficir udeleževal vojne leta 1912-13 in svetovne vojske leta 1914. do 1920. ter napredoval do podpolkovnika. Tako je bil nazadnje v Ljubljani član vojne misije in načelnik generalnega štaba dravske divizijske oblasti. Po končani demobilizaciji je bil

je podilo, kakor veter podi oblake. Za izbruh pa še ni bilo pravega vzroka. Nalašč je zadel ob metlo, prislonojeno k zidu, da se je prevrnila z glasnim ropotom.

»Nobenega reda ni pri hiši!« je začel go-dnati. »Vse leži navzkriž razmetano.«

Žena mu ni odgovorila dolgo časa. Ko pa jo je le dregal in zbadal, se je naposled ogla-sila. Najprej prav rahlo, nato pa zmeraj gla-sneje in ostreje, dokler ni nastalo pravcato kričanje.

»Red hočem imeti!« je premetaval metlo.

»V hiši je kakor v svinjaku.«

»Lenčka bo prišla pometat,« mu je zabru-sila.

»Kdo?« je vprašal srdito. Vedel je, zakaj mu to očita.

»Lenčka naj pride pometat,« je ponovila.

»Pometal bo tisti, komur bom jaz ukazal...«

»Meni ne boš nič ukazal. Nisem tvoja de-kl!«

»Sem li mar jaz tvoj hlapec? Kdo je go-spodar pri Gobarju?«

»Mlakar,« je rekla zaničljivo.

»Oho, Mlakar?« Strahovito je zategnil obe besedi. »Prav praviš Mlakar! Kar ostaniva pri svojem imenu: jaz Mlakar, ti pa Gobarica. Saj niti ne maram vašega imena. Gospodaril vam bo pa vzlic temu — Mlakar.«

»Tak gospodar!« ga je poniževala. »Tak mož, ki lazi po beznicah za ničvredno žen-sko!«

»Kdo lazi za Lenčko?« je hotel dokazov.

Žena je gasila ogenj z oljem. »Na plotu si jo čakal... Za roki sta se držala... Dogo-vorjena sta bila...«

(Dalje)

»Kar spravi!« Lenčka ni marala denarja.

»Saj nisi ničesar naročil.«

»Pil sem pa vendarle,« se je izgovarjal.

»Boš pa drugič plačal.«

Odšel je med obetanjem, da se bo kmalu spet oglasil. Lenčka ga je spremila do praga.

Stari Gobar je sedel na klopi pred hišo. Opazoval je Petra, ko je sedel še na plotu.

»Poglej ga petelina na ograji!« je rekel Min-ki, sedeči na pragu z otrokom v naročju.

Mimo je prišla Lenčka. Starec je zasenčil oči, da bi bolje videl. »Z njo gre!« je po-vedal hčeri. To je bilo nekaj za njegovo zlobnost.

»Kar gre naj!« je rekla malomarno. In ven-dar jo je bolelo.

Starec ga je pričel obirati: »No, zdaj pa vemo, zakaj je tak! Danes nista prvič skupaj. Kdo ve, odklej se že družijo s to malopridno žensko.«

»Ubožec, kakšnega očeta imaš!« je božala otroka.

»Prešestnik!« je izrekel z gnusom. »Naša hiša je bila doslej na dobrem glasu. Ta ne-čistnik nas bo spravil ob vso veljavo.«

»Oče, kaj naj napravim? Vsi bomo nesrečni zaradi njega.«

»Kaj boš napravila?« Starec ni vedel, kako bi ga še bolj očrnil. »Pljunj vani, kadar pride domov. Drugega ne zasluži.«

Na dvorišču so se začeli koraki. Peter se je ustavil pred hlevom. Minka je zbežala z otrokom v vežo. Oče pa je vzel iz žepa mo-lek ter si ga je ovil okrog prstov. Okrog hi-še se je razlivala tišina.

Peter je opravil živino in prišel v vežo. Njegovi trdi koraki so oznanjali bližajočo se nevihto. Podpihovanje zgovorne Lenčke ga

kot vojaški strokovnjak dodeljen plebiscitni komisiji za Koroško. Nato so sledile njegove druge službe v zunanjih državah. Ljubljana in Slovenci se ga dobro spominjamo in je ostal vsem v najboljšem spominu.

* **Razveljavljena razrešitev občinskega odbora.** Z odlokom 16. marca je banska uprava razrešila župana dr. Milana Goriška in druge člane občinskega odbora pri Sv. Lenartu v Slov. goricah. Razrešeni občinski odbor se je pritožil na upravno sodišče v Celju. Z odlokom z dne 21. avgusta je upravno sodišče pritožbi ugodilo in razveljavilo razpustitveni ukrep banske uprave.

* **Občinske volitve v logaškem srezu.** V logaškem srezu se živahno pripravljajo za občinske volitve, ki bodo zaradi prekomasiranja občinskih ozemelj v Planini, Gorenjem Logatcu in Dolenjem Logatcu. V vseh treh občinah so sestavljene opozicijske liste, na katerih kandidirajo sposobni in ugledni gospodarji ne glede na svojo bivšo politično opredelitev. Gorenjelogačani so vložili listo, katere nosilec je dosedanjí že ponovno izvoljeni ugledni župan g. Miroslav Pupis. Volitve bodo 20. t. m.

* **Spomenik skladatelju Jenku.** V Cerkljah na Gorenjskem bo v nedeljo 20. t. m. proslava skladatelja Davorina Jenka. V svoji rojstni župniji bo dobil Jenko spomenik, na prostoru rojstne hiše pa spominsko piramido. Društva in občinstvo so vabljeni, da napravijo ta dan izlet v lepe Cerklje pod Krvavcem.

* **Jesenski ljubljanski velesejem** ima že prve dni velike uspehe in izredno dober obisk, saj privlači razstava »Za naš les« goste iz Slovenije in tudi iz drugih banovin države, a za njo se zanimajo tudi inozemci. opoln uspeh ima tudi razstava »Sodoben vrt«, ki privlači s prekrasnimi moderno urejenimi vrtovi, zlasti pa tudi z razstavami raznovrstnega cvetja. Vse občudovanje je zbuja krasotna razstava vrtnic, ki jo je pa že zamenjala razstava begonij. Na vrtovih so posebno obrtno zastopane zimzelene rastline in druge redkosti iz vseh delov sveta za skalnjake, prav tako pa za okna stanovanj. Splošne pohvale so deležni tudi oddelki s sadjem, zelenjavo in vsem drugim, kar zanima prijatelje vrtov in sadjarstva. Vsak obiskovalec, zlasti pa mladina, si rada ogleduje živalski park z vsem živalstvom naših gozdov. Razstava pohištva je spet prvovrstna in je še posebej izpopolnje-

na z razstavo domačih preprog. Tudi vsi drugi oddelki velesejma so obilo založeni z raznimi industrijskimi in obrtnimi izdelki, s serioznim velesejskim programom pa skrbi za razvedrilo variete, kjer dosežajo bučno odobravanje svetovno slavne filmske zvezdnice Singing Babies s svojim očarljivim petjem v dvanajstih jezikih in najboljši artisti. Popusti na železnicah in parnikih.

* **Smrt primorskega župnika.** V Desklah pri Gorici je umrl ondodni župnik g. Vinko Mežan, star 68 let. Po rodu je bil z Bleda. Služboval je najprej kot kaplan v Kanalu, potem kot kurat v Lokovcu in nad 30 let kot župnik v Desklah. Bil je priljubljen. Blag mu spomin!

* **Zlata maša v Framu.** Dne 31. avgusta se je v Fram, svojo rojstno vas, pripeljal darovatelj zlato mašo kanonik Jernej Frangež od Sv. Marjete ob Pesnici.

* **Slovenski Američan v domovini svojih staršev.** Ob koncu avgusta se je spet vrnil iz Slovenije v Ameriko newyorški župnik Edvard Gabrenja. Februarja je prišel k nam, da se izpopolni v materinskem slovenskem jeziku. G. Gabrenja je v Ameriki rojen Slovenec. Ves čas bivanja v naši domovini se je držal v samostanu v Kamniku. Pred dvema mesecema se je moral podvreči operaciji. Po okrevanju

Dne
13. in 14.
oktobra t. l.
se bo vršilo I.
žrebanje novega 33.
kola drž. r. loterije, ki
tudi tokrat vsebuje za
našnje razmere vprav ogrom-
no štev. dobitkov v skupnem znesku
64 MILIJONOV IN 320.000 DINARJEV
Ob tej priliki opozarjamo naše cenj. čitatelje na prilogo znane glavne kolekture drž. razr. loterije A. Rein in drug. Zagreb, Gajeva ulica 8 in Ilica 15, ki je priložen
celi naši današnji nakladi. Dolgoletno vzorno in nadvse korektno in solidno delo te kolekture je tako znano vsej naši javnosti, da jo lahko tudi mi s svoje strani priporočimo našim čitateljem.

si je ogledal Slovenijo, predvsem Gorenjsko, pa tudi Gornjo Savinjsko dolino, Maribor, Sv. Trojico v Slov. goricah, Brežice, Rajhenburg in druge kraje.

* **Razpis volitev v Zbornico za trgovino, obrt in industrijo.** Glavni volilni odbor zbornice v Ljubljani objavlja podrobne določbe v zvezi z razpisom volitev, ki bodo 24. novembra. Volilni imeniki trgovinskega, obrtnega in gostinskega odseka bodo razgrnjeni v prostorih prisilnih združenj, in to za članstvo dotičnega združenja. Le volilni imenik za volitve v industrijski odsek in volilni imenik onih pripadnikov zbornice, ki ne pripadajo nobenemu prisilnemu združenju, bosta razgrnjena v prostorih zbornice v Ljubljani. Vsi volilni imeniki za vsa volilna telesa bodo razgrnjeni od torka 29. septembra do torka 13. oktobra vsak dan od 9. do 12. in od 16. do 18. Razgrnjene volilne imenike sme pregledati vsak pripadnik zbornice in jih tudi prepisati v označenem času. Rok za reklamacijo zoper volilne imenike se začne z dnem razgrnitve, to je 29. septembra, in se konča z dnem, ko se razgrnitev konča, to je 13. oktobra. Reklamacije se morajo vlagati pismeno in jih lahko vsak, ki ima volilno pravico. Kandidatne liste se smejo vlagati s prilogami samo na uradnih obrazcih, in sicer od 23. oktobra do najkasneje 2. novembra. Glasovanje v volilnih okrožjih trgovinskega, obrtnega in gostinskega volilnega telesa se bo vršilo tajno in osebno, v volilnem okrožju industrijskega volilnega telesa pa tajno in pismeno.

* **Smrt najstarejšega Zagorjana.** V soboto popoldne je po kratki bolezni umrl najstarejši Zagorjan, 94-letni Martin Drnovšek. Pokojni se je rodil l. 1843. v Košci v občini Poljniku. L. 1875. je stopil v službo pri zagorskem rudniku in delal v začetku v cinkarni. Takrat so delali še po 18 ur dnevno, po prvi stavki l. 1889. pa so začeli delati že po 15 in naposled po 12 ur dnevno, kar je trajalo vse do ustavitve cinkarne. Nato je delal kot kurjač pri apnenicah in pri drugem delu v zunanjem obratu do svoje upokojitve l. 1926. V zakonu se mu je rodilo sedem otrok, izmed katerih so že nekateri pomrli. En sin mu je padel na ruski fronti. Pri sinu Rudolfu, rudniškem nameščencu, je preživel pokojni zadnja leta svojega dolgega življenja. — Blag mu spomin!

TONE BRDAR:

Velika ljubezen

ROMAN IZ PRETEKLIH DNI

Potisnil jo je nazaj in se je globoko oddahnil, ko je ni več videl v bližini. Ni pa vedel, da je še ostala v sobi.

Stanko je med tem postavil kozarec na mizo. Hotel je pomagati očetu, toda ta mu je osorno dejal:

»Pojdi! Pusti me samega. Jutri se boš odločil! Če boš še vztrajal pri svojem nezmišelnem sklepu, ti ne bo več odprta očetova hiša!»

»Oče, ne morem drugače!»

»Potem pa pojdi in sicer takoj!« je razjarjeno dejal stari grof. »Proč izpred mojih oči, neumni norec! Nikoli več te nečem videti!«

»Dobro, torej grem, oče!« je bolestno odgovoril sin. »Naj ti ne bo nikoli žal, da si me tako trdosrčno pahnil od sebe!«

Stanko je šel, za njim pa se je čula kletev... Kmalu nato je vstopil Hugo in se približal očetu.

VI.

SREČA JE OPOTEČA.

Njega ni! Zakaj ga ni? Moj Bog, kaj se je zgodilo?« je zdihovala Cvetka, ki je sedela pri oknu svoje sobice in gledala po poti, po kateri bi bil moral priti Stanko. Poldne je že in vendar je obljubil, da pride že jutraj,

Vsa v skrbih je strmela Cvetka po poti. V sosedni sobici je ležala mrtva mati.

Iznenada so se začuli po veži urni koraki. »To je on!« je pomislila Cvetka in skočila kvišku.

Toda ni bil Stanko. Stara kmetica, gospodinja hiše, ki je vsa zasopla stopila v hišo.

»Ali že veste, gospodična,« je vzkliknila, »kaj se je snoči zgodilo v gradu?«

»Ne!« je odgovorila Cvetka in od strahu prebledela. »V gradu?«

»Oh, strašno je. Stari grof je umrl!«

Cvetka je skoraj omedlela. Komaj je izpregovorila: »Moj Bog, kako se je to zgodilo?«

»Da, strašno je!« je nadaljevala kmetica. »Stari gospod je bil zastrupljen! In ljudje si že pripovedujejo, kdo ga je zastrupil!«

Cvetka je slutila nekaj groznega in ni mogla izpregovoriti besede.

»Lastni sin, pravijo, je umoril očeta!« je pojasnjevala kmetica. »Vsi pravijo tako. M'adi grof Stanko je morilec očeta!«

Pretresljivo je kriknila Cvetka pri tej novici in je začutila, kakor bi jo bil kdo zabodel v srce. Potem je omahnila na tla.

Kmetica se je preplašena nagrnla k njej in jo prijala za roke, toda takoj jo je spet spustila in kriknila:

»Sveta Matj Božja! Mrtva je!«

Zdaj so se zopet začuli nagli koraki po veži. Grof Stanko je naenkrat stal na pragu.

Prebledel je, ko je ugledal ta prizor, še bolj pa se je prestrašila kmetica, ko je zagledala grofa ni ga spoznala. Plašno se je umikala njemu.

»Za božjo voljo, kaj se je zgodilo? Kaj se

ji je pripetilo?« je vzkliknil grof Stanko in porbral onemoglo Cvetko s tal.

Preplašena kmetica mu ni odgovorila. Umikala se je, kakor bi bil kužen. Pustila ga je samega poleg nezvestnega dekleta.

Cvetka se je kmalu zbudila iz omedlevice. Ko je zagledala njega poleg sebe, se ji je zadelo, da je pravkar imela strašne sanje.

Saj to ni moglo b'iti res, kar je slišala. Jokala je in obšla Stanka okoli vratu. Govorila je zmešane, nerazumljive besede, napol vesela, napol plašna.

»Moj ljubi srček!« ji je dejal Stanko in jo tesno pritisnil k sebi. »Preveč si moral pretrpeti! Zdaj pa se ne ločiva nič več! Tudi jaz sem sinoči izgubil vse, kar mi je bilo drago, in zdaj imam samo še tebe, Cvetka!«

Njegov glas se je tresel v neznosni bolešči in na njegovem obrazu je bilo videti, da je od snoči do danes doživel nekaj strašnega.

Tedaj je izpregovorila Cvetka s tresočim so glasom:

»Stanko! Odkod si zdaj prišel? Ali je resnično strašna novica?« Strmela je vanj s široko odprtimi očmi in blede je bila kakor smrt.

Stanko pa je očitno in čisto razumel, ko je žalostno prikimal:

»Da. Zgodilo se je, kakor sem si bil mislil! Moj oče se ni dal ukloniti! Prosil sem ga in rotil. Vse je bilo zaman. Pahnil me je od sebe in me preklel!«

»Zaradi mene! O, Stanko!« je iznova zajokala Cvetka.

In še zmerom je strmela vanj, s strahom pričakujoč, kaj ji bo še povedal. Toda on je molčal.

* **Slavie naših rojakov iz Clevelanda v radiu.** V nedeljo ob 19. so prenašale jugoslovanske postaje v Ljubljani, Zagrebu in Beogradu zanimiv program, kakršnega malokdaj slišimo v našem radiu. Preko ameriške kratkovalne postaje Schenectady pri New Yorku so namreč prenašale slavnostno odkritje spomenika jugoslovanskemu pesniku in vladarju Petru Petroviću Njegošu. Oddaja se je pri nas še dokaj dobro čula. Na proslavi je bilo izmenjanih mnogo pozdravov med narodnimi družtvi stare in nove domovine, slišali smo mnogo z domovinsko ljubeznijo prežetih govorov, ki so se enodušno vsi končavali z vzklikom »Živel jugoslovanski kralj Peter II. žive! Jugoslavija!«. Ameriški pevski zbori in godbe tamkajšnjih društev so zaigrali in zapeli več naših narodnih pesmi, ki so, kakor smo sklepali iz besed ameriškega napovedovalca, ki jih je po angleško tolmačil, Američanom zelo ugažale.

* **Popravila ceste Trbovlje-Savinjska dolina** se bližajo koncu. Ko bo to delo izvršeno, bo cesta izročena prometu. Gradbeno vodstvo sicer že zdaj pušča na cesto lažja vozila in osebne avtomobile, toda vožnja s tovornimi vozili zaenkrat še ni dovoljena. Na tej cesti bodo lahko vozili najtežji avtomobili, tako tovrni kakor omnibusi, ker je cesta povsod dovolj razširjena in je vzpon povsod zmanjšan. Dodelana cesta bo velikega gospodarskega in turističnega pomena tako za Zasavje kakor za Savinjsko dolino, prav posebno pa še, ko bo zgrajena nova cesta Trbovlje-Zagorje preko Slačnika.

* **Največje orgle v Jugoslaviji** so narejene za Strossmayerjevo stolnico v Djakovu. V St. Vidu nad Ljubljano so stale v orgelski dvorani svojega mojstra Jenka do Malega šmarna.

* **Huda nesreča.** Ko se je v soboto zvečer vračal 57letni gostilničar in posestnik Borština Josip domov v Videm, občina Krka pri Litiji, ga je po nesrečnem naključju povozil s kolesom neki Jančar Franc iz Gmagne. Borština je dobil zelo nevarne poškodbe; ima namoljen vrat in hkratu hud pretres možganov. Prepeljali so ga v ljubljansko bolnišnico.

* **S kolesom v avto.** V nedeljo popoldne se je peljal s kolesom proti domu v Loke pri Trbovljah gostilničar Kršič Nikolaj. Nasprotni mu je privozil tovorni avto pivovarne Uniona iz Šiške in Kršič se je tako nesrečno za-

letel vani, da je z vso močjo zadel z glavo v levo stran blatnika. Zaradi silnega udarca mu je počila lobanja, a tudi sicer ima nevarne poškodbe po glavi. Kršiča so prepeljali v ljubljansko bolnišnico.

* **Po 22 letih v domovino.** V Maribor sta prispela 41-letni Ivan Glaboski z ženo in tremi otroki in 42-letni Ivan Vidovič, ki je tudi privedel s seboj ženo in dva otroka. Oba sta bila leta 1914. na ruskem bojišču ujeta in sta preživela 22 let v Sibiriji, kjer sta se poročila. Glaboskega so z družino odpravili v Prosenik v savski banovini, Vidoviča pa v Zabukovje v drinski banovini, kamor sta pristojna.

* **Smrt blage žene.** V Mariboru je preminila ga. Albina Črešnarjeva, znana hotelirka, restavratorka in posestnica, soproga lastnika hotela Mariborskega dvora in Nove Švicarije v Rogaški Slatini. Pokojnica je bila vzor gospodinj in je znala s svojim ljubeznivim nastopom in z dobro postrežbo pridobiti svojim gostinskim podjetjem zadovoljnih gostov. Blag ji spomin!

* **Iz Avstrije jih vračajo.** Te dni so avstriska oblastva spet postavila na našo mejo sedem naših državljanov, ki so bili dolgo vrsto let zaposleni v Avstriji. Odpravili so jih v njih domovinske občine.

* **Starše in dijake (inje) opozarjamo, da je zdaj že redno vpisovanje v enoletno privatno trgovsko šolo, znani Christofov učni zavod, Ljubljana, Domobrnska cesta 15,** vsak dan dopoldne ali popoldne. Vprašajte za informacije ali pišite po brezplačni prospekt, da se seznanite s to našo najstarejšo in odlično privatno šolo. Zavod obstoji že 33 let in nudi vso izobrazbo, ki je potrebna v obrtniških, trgovskih, industrijskih in drugih pisarnah. Tudi doma na posestvu je dobro, da imate domačega sina ali hčerko tako izobražena. Prav toplo priporočamo.

* **Strelna na nogometni tekmi.** V nedeljo popoldne se je vršila nogometna tekma med sarajevsko Slavijo in Saškom v Sarajevu. Nenadoma pa je nastala silna nevihta. Na zahodni strani igrišča je stalo pod češpljo sedem gledalcev. Zdajci je udarila strelna v češpljo ter omamila vseh sedem tako, da so se onezavečili in so jih morali prepeljati v bolnišnico. Nekateri izmed poškodovancev so menda že umrli.

* **Požar za požarom.** Požari na Dravskem polju, posebno pa v območju občine Cirkovc, se vrstijo drug za drugim. Te dni je začela goreti domačija posestnika Ivana in Vinka Koržeta v Cirkovcah. K sreči je bilo prebivalstvo ob 5. zjutraj, ko je nastal požar, že pokoncu in se je takoj lotilo gašenja. Imenovanima posestnikoma so zgorele vse gospodarske zgradbe. Gasilec iz Cirkovc in Draganje vasi — Mihevec se je z velikim trudom posrečilo požar omejiti.

* **Pod vlak je skočil pri železniškem prelazu** ob tivolijskem ribniku v Ljubljani brezposelni 35letni Lovrenc Šelovin, po rodu iz Hrenovice pri Postojni. Bil je takoj mrtev.

* **Smrt v trgovini.** Ko je te dni prišla 38-letna žena zasebnega uradnika Marija Frasova iz Krčevine v Oslakovo trgovino na Glavnem trgu v Mariboru, ji je postalo slabo in je nekaj trenutkov zatem izdihnila. Zadel jo je srčna kap.

* **V smrt.** V Studencih pri Mariboru so našli obešenega 43letnega slugo progovne sekcije Ivana Korošca. Pokojnik je zapustil štiri nepreskrbljene otroke. Vzrok samomora ni znan.

* **Smrtna nesreča na Muti.** Ko so pripeljali na domačijo Gregorja Skutnika voz otave, je z voza po nesreči padel 71-letni domači gospodar in obležal s hudimi notranjimi poškodbami. Prenesli so ga v hišo, kjer pa je kmalu nato umrl za poškodbami.

* **Padel v 16 m globok vodniak.** Te dni se je pripetila v Studencih pri Mariboru huda nesreča. V Sokolski ulici je običajno v globokem studencu vedro. Lastnik, 34-letni železničar Anton Mazi, je skušal na vse načine vedro osvoboditi. Ker ni šlo je snjezal v vodniak po žični vrvi, na kateri je vedro obešeno. Po nekaj metrih pa mu je ostra žična vrv tako razrezala dlani, da se je zaradi bolečin spustil 16 m globoko na dno vodniaka. K sreči je bilo v vodniaku kak poldrugi meter vode, ki je ublažila udarec. Kljub temu si je Mazi pri padcu strl levo nogo. Vedro je osvobodil, samo da so potem morali priti sosede, ki so Mazija spravili iz vodniaka v bolnišnico.

* **S pročelja cerkve je padel in se uhlil.** V četrtki se je dogodila v Prešernovi ulici v Celju strašna nesreča, ki je zahtevala človeško žrtev. Na Marijini cerkvi popravila streho, zlebove in notranjost. Klenarska dela je pre-

Srce ji je nemirno bilo in s tihim glasom je vprašala:

»In potem? Potem?«

»Potem?« je ponovil njeno vprašanje in je začuden pogledal. »Kaj ti je, Cvetka? Treseš se. Ali si bolna?«

»Ne nisem bolna! Povej mi vendar naprej, Stanko! Povej mi vse! Ali ne vidiš, kako koprnim od strahu?«

»Kaj pa še? Kaj naj ti še povem?« je začuden izpraševal.

»Usmiljeni Bog! Torej ti še ne veš vsega? To — o tvojem očetu?«

»O mojem očetu?« je ponovil prestrašen.

»Kaj pa je z njim?«

Slutil je nekaj strašnega in srce se mu je skrčilo v strahu. Prijel je Cvetkine roke, ki so bile mrzle ko led.

Deklica je hotela govoriti, pa ni mogla spraviti besede iz ust.

»Cvetka prosim te, povej mi vse, kar veš! Kaj skrivaš pred menoj? Ali se je mojemu očetu kaj zgodilo?«

»Usmiljeni Bog!« je trepetajoč dejala Cvetka. »da moram jaz povedati strašno novico? Jaz?«

Stankov obraz je postajal vedno bolj blede. — Vprašal je:

»Ali je — umrl?«

»Da! Pravijo, da je umrl!« je odvrnila Cvetka in groza jo je izpreletela.

Drugega, strašnega dela novice mu ni mogla povedati.

»Za trenutek je obstal grof Stanko, kakor omamljen, potem na je dejal:

»Mrtev? In jaz — jaz sem kriv njegove smrti! Ločila sva se v jezi in sovraštvu! Po-

dri sem vse njegovo upanje. — tega ni mogel prenesti!«

Debele solze so mu tekle po obrazu in silna bolelost mu je kljuvala srce.

»Ne, ne, ni bilo tako,« je rekla Cvetka kakor v omotici. »Pravijo, da ni bilo tako! Tvoj oče ni umrl prirodne smrti!«

»To moram zvedeti!« je vzkliknil Stanko. »Dolžnost me kliče k njemu, v očetovsko hišo, kamor se prav za prav ne bi smel nikoli več vrniti! Kmalu se spet vrnem Cvetka! Čakaš me tu!«

Še enkrat se je naslonila na njegova prsa, še enkrat sta se nrisčno poljubila. Notranji glas pa je dejal Cvetki: Zadnjič! Nikoli več ga ne bo!

Hotela je klicati za njim: »Ostani tu! Beži! toda nobene besede ni mogla izpregovoriti.

Vrata so se zaprla za njim in slišala je samo še njegove nagle korake. Potem pa se je stemnilo okoli nje. Opeteka' o' se je šla v sobo in se je zgrudila poleg krste svoje matere.

Kakor brez misli je hitel grof Stanko skozi gozd. Nikakor ni mogel razumeti, da je oče umrl. Ta novica mu je trga' srce.

Izenada je stal pred malimi vrati v parkovi ograji in se nekako vzdramil. Odprl je vrata s ključem, ki ga je zmerom nosil s seboj, in hitel čez trate in skozi grmovje naprej. Še zmerom se ni čisto zavedal, kaj dela. Nekaj neznanega, strašnega ga je gnalo dalje.

Pred njim je ležal grad svetlika' o' se v poldanskem solncu. Okoli gradu so cveteli grmovi in zeleni travniki. Vse je bilo videti veselo — v gradu pa je kraljevala smrt.

Stanko se je tresel. Skozi stranska vrata se je splazil v grad in šel po temnih hodnikih kakor tat. Korak mu je zastajal, noge so mu postajale čedalje težje in čedalje večji strah se ga je loteval. Vendar je moral iti dalje.

Skrivnostna tišina je vladala povsod. Nikjer ni bilo videti nobenega služabnika. Temni in hladni so bili prostori, ki so časih odmevali od veselega smeha.

Tako je prišel Stanko v očetove sobe skozi vrata, ki jih navadno miso rabili. Druga soba je bila očetova spalnica.

In tu — sredi zelenih cipres in palm je zagledal b'ed. mrtvaški obraz.

Torej je res! Vse je strašna resnica! Snoči je bil še močan in zdrav, danes pa je hladen, molčeč...

Dolgo časa je stal grof Stanko na pragu, strmeč na zemeljske ostanke svojega očeta. Srce se mu je krčilo od bolečine in žalosti. Stanka ni bolelo samo to, da mu je umrl oče, ampak še dosti huje mu je bilo zaradi tega, ker sta se snoči ločila v jezi in prepiru. Zadnja očetova beseda ni bila blagoslov, ampak kletev!

Stobil je v sobo in se zgrudil na kolena. Pokril je obraz z rokami in krčevito zajokal. »Oče, oče! Odpusti mi!« je zdihoval, a bilo je prepozno.

Mrličeva usta se niso več zganila in hladna roka se ni iztegnila, da bi segla v njegovo.

Naposled se je sin dvignil. Obrisal si je solze in prijel za ledeno hladno očetovo roko.

Zdaj mi ne odteguješ svoje roke, oče, kakor včeraj, ko si me pahnil od sebe in me pregnal iz hiše! Zbogom, oče! Tam gori se vidiva spet!«

vzel kleparski mojster Kranjc. Omenjenega dne jutraj sta splezala 32-letni kleparski pomočnik Franc Belcl in 16-letni kleparski vajenec Metod Sulič na streho nad glavnimi vrati, da bi opravila kleparska dela na pločevini pri žlebu. Stavbnik Gologranc ju je opozoril, naj se privežeta. Belcl pa nasveta ni upošteval. Na gladki pločevini je Belclu nenadno spodrsnilo, začel se je loviti in je potegnil še Suliča za seboj. Sulič se je v zadnjem trenutku oprijel z roko stebra na robu strehe in se tako rešil, med tem ko je Belcl strmoglavil 18 m globoko in priletel z glavo na rob hodnika za pešce. Pri padcu mu je počila lobanja, zlomil si je pa tudi tilnik in obe roki. Takoj so pritekli reševalci in odpehali ponesrečenca z reševalnim avtom v bolnišnico, vendar je Belcl že med prevozom izdihnil.

*** Smrtna nesreča pri otroški igri.** Nedavno so se igrali otroci na sportnem igrišču »Bratstva« na Jesenicah, kjer so plezali na drevo. Pri tem je z visoke bukve padel 14-letni učenec meščanske šole Albin Žemlja. Zdravnik mu je nudil prvo pomoč, potem pa je odredil, naj ponesrečenega dečka odpeljejo v ljubljansko bolnišnico. Nesrečni deček pa je že med prevozom v Ljubljano umrl. Njegovo truplo so prepeljali na Jesenice. Hudo prizadetim svojem naše iskreno sožalje!

*** Smrten padec z voza.** Pred nekaj dnevi je Markelj Ignacij, posestnik v Rtiži vasi pri St. Vidu, na vozu tlačil, ko so nakladali reso za steljo živini. V voz sta bila vprežena vola, ki sta zdajci premaknila voz, ne da bi Markelj za to vedel. Mož je padel vznok raz voz in si zlomil tilnik. Prihodnji dan je že izdihnil svojo dušo. Bil je star 75 let. Zapušča 10 otrok.

*** Roparski napad.** Ko je prejšnji četrtek zvečer rodbina Jožefa Stiglica, po domače Božešnika, pri Sv. Florjani nad Godnjim gradom večerjela, sta planila v hišo dva okrinkana moža. Eden je bil zelo visoke, drugi pa srednje postave. Prvi napadalec je v sobi dvakrat ustrelil proti omari in zavpil: »Denar sem, ali pa vse postrelim!«. V prihodnjem trenutku sta roparja že zvezala gospodarja in ga porinila skozi sobna vrata. Eden roparjev je ustrelil proti vratom, strel pa k sreči ni zadel gospodarja, ki je zvezan sklonil ob vratih. Ko se je družina otesala prvega strahu, je Stiglicev stric skočil v sosednjo sobo po

sekiro. Roparja sta to opazila in naglo zapustila hišo. Domnevajo, da je bil eden izmed napadalcev Ivar Bezovšek, ki je osumljen vlomov in roparskih napadov in se že nekaj časa klati okrog Gornjega grada. Orožniki ga marljivo zasledujejo, prebivalstvo pa je v velikem strahu pred nevarnim zločincem.

*** Sirov napad.** Hudo jo je izkupil 32letni posestnikov brat Stružnik Vinko iz Tupalč v predvorskem občini. Šel je s prijateljem v gostilno in ko se je vračal, so ga napadli sovražni mu fantje. Dobil je nevarne poškodbe z nožem po prsih na levi in desni strani in po vratu. Prepeljali so ga v ljubljansko bolnišnico.

*** Požigalčeva smola.** Pred dnevi zvečer je začela goriti v Lokovčih pri Sv. Benediktu v Slov. goricah shramba za sode posestnika Vincenca Perka. Požar je zanetil požigalec in se je takoj nato napolnil k sosedu z namenom, da zaneti požar še tam. Pri izvrševanju požigalskega dela so ga domači ujeli in v njem spoznali znanega moškega, ki stanuje v bližini. Požigalca so izročili orožnikom. Perkov shramba za sode je zgorela do tal, ker je bila lesena in krita s slamo.

*** Uboj v Košci jo posledica političnega divjaštva.** Nedavno je bil izvršen strašen uboj 69-letnega preužitkarja Brezovarja v Košci, ki mu je ozadje politično sovražstvo. Poljsko občino je več let uspešno vodil župan Pograjec, ki je doma tik nad vasjo Košco. Nedavno je tudi on bil razrešen županskih dolžnosti. V tem zmagoslavju so začeli nekateri politični nestrpnosti veliko gonjo proti vsem, ki so bili na Pograjčevi strani. Prav zaradi tega so se sprli v Brezovarjevi gostilni. Sišale so se psovke s preklinjanjem orjunašev in Sokolov. Domači so komaj spravili posestnika Potrpinca in Lebna v sosedno sobo, kamor so ju zaklenili, sicer bi bila morda tudi ona dva obležala. V pretepu, ki se je razvil, so divjali trije fantje in pa 26-letni oženjeni Franc Dolanc. Lotili so se naprej gostilničarja Karla Brezovarja. Zbili so ga na tla in ga neusmiljeno pretepali. Njegov 69-letni oče je razburjen opazoval pretep in je hotel miriti, pa ga je Franc Dolanc s palco pobil na tla, da je starček obležal mrtve. Orožniki so kmalu polovili štiri pretepače in jih uklenjene odvedli v litjske zapore. A kakor se čuje, sta bila dva že izpuščena. Tudi gostilničar Karel Brezovar

je poškodovan po vsem životu od udarcev. Pogreba nesrečne žrtve se je udeležilo mnogo prebivalstva. Pokojni Brezovar je bil 20 let rudar v Nemčiji. Prišedel si je toliko, da je tik pred vojno ob vrnitvi v domači kraj kupil od gostilničarja Antona Drnovška hišico z zemljiščem, kjer je zdaj pri sinu preživljal jesen življenja. Bil je izredno krepak mož, ki se mu sedem križev še ni močno poznalo. Blag mu spomin!

*** Vlom v Šefovo trgovino v St. Ilju v Slovenskih goricah pojasnjen.** Nedavno so neznanec vlomili v trgovino Josipa Šefa v St. Ilju. Odnegli so blaga za okrog 40.000 Din. Zdaj se je orožnikom posrečilo izslediti vlomilce. V ciganskem taboru na Sladkem vrhu so izvršili preiskavo in našli v njem večino ukradenega blaga. Blago so seveda takoj zaplenili in vrnili lastniku. Petnajst ciganov pa je bilo aretiranih in so jih odpravili v zapore mariborskega okrožnega sodišča.

*** Žrtev skrivnostnega umora pri Rušah.** Pred dnevi je šel delavec Alojzij Marčič iz tvornice za dušek v Rušah po delu domov. Na tako zvani ciganski potj skozi gozdček Dobravo se mu je pa zdajci zazdelo, da vidi za grmom moške čevlje. Stopil je bliže in je našel na tleh ležečega moškega z eno roko v žepu. Na desni strani glave je imel mrtvec veliko rano, ki mu jo je nekdo zadal s kakšnim topim predmetom. Marčič je o tem obvestil ljudi, ki so se zbrali okrog neznanega mrtveca. Tudi orožniki so bili obveščeni in kmalu je prišla tja še mati Vrbjačeva iz Ruš, ki je v mrtvecu spoznala svojega 26-letnega sina Ivana, pomožnega delavca. Vse kaže, da je nekdo Vrbjača napadel iz zasede.

*** Otroci so zanetili požar.** Predzadnjo nedeljo je posestnik Mihael Lozinšek v Podlehniku šel od doma, pustivši doma le otroke, 3 do 7 let stare. Otroci so prišli na nesrečno misel: znosili so kup gorečega oglja v listnjak in ga tam z listjem pokrili. Nato so šli pred hišo in se igrali. Med tem je začelo goriti listje in se je ogenj razširil na ostala gospodarska poslopja in naposled še na hišo samo.

*** Star tat koles.** Pri Vovkovi trgovini s kolesi in s švalnjskimi stroji v Novem mestu se je zgledil Krevelj Jožef ter ponudil kolo znamke »Grazoza-Puch« naprodaj. Tvrdba mu je ponudila za kolo 400 Din, s čimer je bil Krevelj zadovoljen. Kmalu potem pa se

Obrnil se je proti sosedni sobi. Vrata so bila samo priprta. Odprl jih je in zaslišal iz sosedne sobe, pisarne starega grofa, pritajene glasove.

Stopil je še nekaj korakov dalje, da je mogel pregledati vso sobo. Tam je stala kopica črno oblečenih, žalujočih ljudi.

Pred nekaj urami je prišla na grad sodna komisija, ki je nekaj ljudi že zaslišala. Po noči so bili poklicali hišnega zdravnika, ki je stanoval v sosedni vasi, in ta je svetoval Hugonu, naj takoj pokliče sodnike na pomoč.

Hugo je bil poslal dva voza na postajo. Prišli so preiskovalni sodnik, njegov tačnik, štirje drugi gospodje in sodni zdravnik.

Sodnik je sedel za pisalno mizo starega grofa in poleg njega pisar. Baronica in njena hči Elvira sta sedeli na divanu. Elvira je bila blede in nepremična kakor marmor, njena mati pa je tiho jokala. Skrivala je obokani obraz v žepni robec, ki ga je samo tedaj odmaknila, kadar je bila vprašana.

V ozadiju, med drugimi gospodi in med služabništvom, je hodil Hugo. Bil je videti miren in ni kazal ne razburjenja ne bolečine. Poleg baronice je bil stari sluga Valentin najbolj obupan. Svojo srebrnosivo glavo je naslanjal na zid in nemo gledal predse.

Grof Stanko je videl vso to družbo, njega pa ni nihče opazil in nihče ni slutil, da je tu. Zaman so ga bili iskali. Zdaj se je pred njegovimi očmi odigraval prizor, ki se bo končal tako, kakor si on ni niti najmanj mislil.

Kako se je vse to zgodilo? Kako, da je njegov oče tako hitro umrl?

Poklicali so starega slugo Valentina, ki se je komaj držal na nogah. Eden izmed gospodov mu je vljudno ponudil stol in starec je

onemogel sedel.

»Upam«, ga je prijazno nagovoril sodnik, »da nam boste mogli dati nekaj podatkov. Vi ste bili prvi, ki ste našli starega gospoda mrtvega. Kdaj je bilo to?«

»Natanko ob pol dvanajstih snoči.« je odgovoril sluga z jokavim glasom. »Milostivi gospod je imel navado, da je vsak večer ob desetih legel. Snoči sem čakal, da mi pozvonijo, ko pa nisem slišal nobenega znamenja, sem stopil nekajkrat k vratom in poslušal. Vse je bilo tiho. Več ko desetkrat sem prišel za kljuko, pa se nisem upal vstopiti. Naposled nisem mogel več premagovati bojazni. Odprl sem vrata in sem se od strahu skoraj zgrudil. Ubogi gospod je ležal v naslanjaču mrtve. Njegove oči so bile uprte vame!«

Stari sluga se je stresel pri spominu na ta prizor.

»Kaj ste potem storili?« je vprašal sodnik.

»Takoj sem hotel poklicati gospoda grofa Hugona. Planil sem ven in zaklical na pomoč. Sluga Jože je prihitel in šel iskat grofa Hugona.«

»Ali ste se v sobi česa dotaknili? Pomislite nekoliko, to je zelo važno!« ga je opomnil sodnik.

Starec je zmačal z glavo. Saj je bil tako prestrašen, da se mrtvemu grofu ni niti približal.

»Ali ste opazili kozarec na mizi?« Sodnik je pokazal na veliko mizo, ki je stala sredi sobe. Naslanjač, v katerem so bili našli mrliča, je bil še zmerom na istem prostoru. »Ali je stal kozarec prav tam, kjer je zdaj?«

»Ne vem!« je odgovoril zmeden sluga. Nisem pazil!«

»Poglejte to steklenico! Ali jo poznate?«

S temi besedami mu sodnik pomolil steklenico, ki je bila polovico napojena z zeleno, svetlikajočo tekočino. Na njej je bilo znamenje, da vsebuje strup: mrtvaška glava.

»Da, poznam jo!« je odgovoril starec in pokazal na stensko omaro. »Gospod grof je snoči še pisal pri tej mizi. Iz omare sem mu moral dati nekaj ven. Tudi ta steklenica je bila vmes.«

»Ali ste jo dali potem nazaj v omaro?«

»Ne, gospod me je poslal ven ker pri delu nikogar ni maral.«

»Torej se je rajni gospod grof ukvarjal s kemijo. Ta steklenica vsebuje strupeno snov. Vzel ste jo bili iz omare, mi pa smo jo našli na umivalniku v spalnji sobi. Ali nam morete razložiti, kako je prišla tja?«

»Ne,« je odgovoril starec. »Saj nisem niti stopil v spalnico.«

»Gospod grof je umrl za zastrupljenjem!« je nadaljeval sodnik. »Strup je moral biti iz te steklenice. Morda je bila samo pomota, nesreča. Gospod grof je morda hotel vzeti kakšno uspavalno sredstvo, pa je po pomoti primešal vodi nekoliko tega strupa.«

»Temu mnenju bi jaz ugovarjal!« se je oglasil Hugo in stopil naprej. »Taka pomota je izključena pri mojem očetu, ki je bil za to previden.«

»Preostaja nam še razlaga, da je vaš gospod oče v trenutku zmedenosti vzel strup!« je odvrnil sodnik in pazljivo pogledal Hugona.

»Tudi ta razlaga ne more biti prava!« je ta ogorčen delal. »Moja oče ni imej niti najmanjšega vzroka za tak korak!«

(Dalje.)

je zglasil v trgovini stražnik Simončič in povprašal glede kolesa, ker se mu je ta nizka cena zdela sumljiva. Začel je zasledovati Krevelja in ga proti večeru tudi izsledil, aretirал in spravil v zapore mestne stražnice. Kakor se je pri zasliševanju izkazalo, je Krevelj zelo premeten tat koles. Izjavil je, da je kolo ukradel v predmestju Gradca v Avstriji in ga skrivaj pripeljal preko državne meje. Šel je nato v Maribor, Ptui in se preko Podčetrčka in Brežic pripeljal v Novo mesto, dobil prometno knjižico in kolo prodal pri Vovku, ne da bi tvrdka vedela za zgodovino kolesa, ker je imel Krevelj pravilno prometno knjižico.

* **Vlom v Stranjah.** G. Zore, Vinko trgovec in posestnik v Sp. Stranjah je javl kamniški orožniški postaji, da mu je ponoči nekdo vlomil v trgovino. Tat si je na ožil raznega špeceriškega blaga, nekaj kovanega drobca, za približek pa špirita in cigaret. Vlomilec je najbrž iz domače vasi.

* **Križev pot izgubljene in najdene denarnice.** Gostilničar znane gostilne »pri Juriju« na Peščenjaku pri Višnji gori g. Novljan Jožef je prejel od finančne direkcije v Ljubljani kupnino za dobavljeni gramoz. Naslednji dan se je odpeljal po opravih od doma z vozom. S seboj je vzel večjo vsoto denarja, češ da ni varno puščati vsega denarja doma, kadar je sam odsoten. Zdači pa je ugotovil, da mu denarnica manjka. Takoj se je vrnil ter jo iskal. Bilo pa je vse iskanje zaman. Doma se je na pritisk žene spet odpravil nazaj po isti poti, ki jo je napravil zjutraj, in v Stehanu na sredi ceste res našel svojo denarnico. Žal je bila prazna. O tem obveščena orožniška postaja v Višnji gori je pozvala orožnike v Novem mestu, naj takoj zaslišijo šoferja nekega avtomobilskega prevoznika iz Novega mesta, za katerega se je dognalo, da je vozil ta dan kmalu za Novljanom po isti cesti. In res so pri šoferju našli 2600 Din gotovine, za katero ni mogel dati pravega izvora. Šofer je priznal, da je našel denarnico, a je izjavil, da je bila prazna radi česar jo je zavrgel. Denar je zdaj deponiran v Novem mestu, dokler se zadeva ne razčisti.

* **Bosa noga je izdala roparja.** Pred velikim senatom v Mariboru je bila obravnava proti dvema ciganoma zaradi ropa. Zagovarjala sta se dva brata Sarkezi-Kovač Geza in Albert, oba iz ciganske naselbine v Borecih. Oba sta znana tatova, ki imata že nešteto pregrah na vesti. Dne 9. maja sta se pod večer oborožila z vojaško karabinko, obiskala v okolici nekaj kokošnjakov, potem pa okrog 10. zvečer ustavila na cesti med Brezovci in Salamenci Karla Žöksa in ga z naperjeno karabinko prisilila, da jima je izročil 250 dinarjev gotovine in nekaj blaga, ki ga je nosil iz trgovine domov. Cigana sta imela obraza zakrinkana, govorila sta po cigansko in Žöks ni vedel orožnikom drugega povedati, kakor da sta bila oba roparja bosa. K sreči je prei deževalo in so orožniki na mestu napada našli na tleh različne odtiske bosih nog. Prebrisane glave so napravile mavčni odliv teh odtiskov, potem pa šle v bližino ciganske naselbine v Borecih. Vsi cigani so morali pokazati svoje podplate. Podlatti Geze Sarkezi-Kovača so se čudno ujemali z mavčnim odlitkom. Priznali so ga in naposled je priznal. Pred sodniki je skušal spet vse tajiti, pa so med tem tudi našli del naropanega blaga in tako je bil vsak poskus zaman. Geza je dobil eno leto in šest mesecev robije. Albert pa eno leto in dva meseca robije.

* **Zagoneten umor med cigani.** Ob Ljubljani, nica na Kodeljevem so našli ne daleč od brega neznanega utopenca z veliko rano na glavi. Po uradnem popisu je pokojnik 30 do 35 let star. Po vsej zunanosti se je dalo sklepati na prvi pogled, da gre za cigana. Ljudje so vedeli povedati, da je bil rez cigan in da je s citrami hodil od krčme do krčme, vendar mu doslej ni bilo mogoče dognati imena. Dognalo se je tudi, da je umorjeni citrač sedel zvečer poprej v družbi dveh ciganov v neki štepanjski krčmi do pozne noči. Popili so sedem litrov vina, a ko jim je zmanjkalo goto-

vine, je pokojnik zastavil še svoje citre. Proti polnoči so se najbrž vsi trije napotili čez Kodeljevo proti mestu. Med potjo je moralo priti do vročega prepira med njimi, ki se ej končal z umorom. Prebivalci najbližjih hiš pripovedujejo, da so ponoči slišali prepir zavolje neke ženske. Policija je aretirala mladega cigana, ki je baje eden izmed obeh pokojnikovih spremljevalcev. Je to cigan Josip Pestner, ki se je bil s svojo družinico pred kratkim naselil v Starj Loki na Gorenjskem in na polju za Strahlovim gradom postavil vrtljak. Priznal je, da je bil z umorjenim prejšnji večer v družbi, hkratu pa je izjavil, da ne pozna tovariša, ki je bil z njima. Pestnerja so pridržali v zaporu, da poizkusijo od njega izvedeti še kakršnekoli podrobnosti. Izvršile so se še nadaljnje aretacije, tako da je skupno aretiranih pet ciganov in dve ciganki.

* **Za 20dinarski ponarejen kovanec stroga kazen.** Izanec Lovro Pirc, ki doslej še ni prišel v navzkrižje s kazenskimi paragrafi, in njegov znanec France Bobek iz Savelj, ki pa se je že večkrat spri s paragrafi, sta prišla pred ljubljanski mali kazenski senat obtožena, da sta dogovorno spravila v promet samo en 20dinarski ponarejen kovanec. Oba sta prejela primerno plačilo, Lovro Pirc štiri in France Bobek šest mesecev strogega zaporu. Kazen sta sprejela, prosila pa sta za dopust, da bi si zdaj pri poljskih delih kaj prislužila. Dopust jima je bil dovoljen.

* **Jetnik ubil sojetnika.** V ponedeljek so našli mrtvega v celici mariborske jetnišnice 43letnega jetnika Antona Uranjeka. Pokojnik je bil nekoliko slaboumen in je imel sojetnik 28letni Koloman Vrečič na logu, da pazi nanj, ker se ga je zdaj pa zdaj lotevala besnost. Vrečič je izpovedal, da je Uranjeku postalo slabo in da je nato umrl. Ker pa so na glavi pokojnega Uranjeka opazili rane, je bilo izvršeno sodno raztelesenje Uranjekovega trupla. Domnevajo, da je Uranjek najbrž navalil na sojetniškega paznika Vrečiča, ki se je branil na ta način, da je zgrabil Uranjeka za lase in ga butal z glavo v zid, kar je povzročilo smrtno nevarne poškodbe.

* **Otroka je utopila v greznici in se hotela sama utopiti.** V Senčurju pri Kranju je 26letna žena te dni svojega edinega otroka utopila v greznici in si hotela sama končati življenje na enak način. Pred po drugim letom se je Franciška, ki je prej služila na kmetih, poročila z dninarjem, ki ima v Senčurju hišo. V zakonu se je rodil otrok, ki je šel zdaj devet mesecev. Pred kakim tednom je Franciška začela kazati znake duševne zmedenosti, kar baje izvira iz njene rodbine in je počenjala razne reči, ki jih pameten človek ne dela. Najhujše pa je seveda bilo to, da je pograbila svojega devetmesečnega otroka in skočila z njim vred v greznico. Ko je bil otrok že mrtev, se je hotela še sama zadušiti v greznici. Tiščala je glavo v blato, ki ji je šlo skozi nos in usta v notranjščino, vendar pa je bila zanjo gnojnica preplitva, tako da se ji samomorilni poizkus ni posrečil. Otroka so pokopali, Franciški pa je blato, ki ji je zašlo v pljuča in želodec, povzročilo hude bolečine, tako da je v življenjski nevarnosti.

* **Zverinski umor.** V Zenjaku pri Sv. Benediktu v Slovenskih goricah je prišel mladi posestnik Ferik Jakob zvečer pijan domov in dejal ženi, da bo ubil njenega očeta 88letnega preužitkarja Krambergerja Janeza, ki je pred leti izročil posestvo Ferku. Sirovež je res pograbil sekuro in večkrat udaril z njo starčka, ki je že spal. Morilec mu je prebil lobanjo, da je nesrečnik kmalu izdihnil. Ferik se je sam javil orožnikom pri Sv. Trojici v Slovenskih goricah.

PREKMURSKI GLASNIK

Notar Anton Koder †. Nepričakovano je umrl v mariborski splošni bolnici g. Anton Koder, znani javni delavec iz Murske Sobote. Bival je zadnje tedne na letovišču na Pohorju. Pa se je usodnega dne ves dan solnčil, nato pa šel pod prho. Proti večeru so ga našli pod njo nezvestnega. Zdravniki sodijo, da

se je onezavestil zaradi prenatrega prehoda izpod vročega solca pod mrzlo prho. Na pomoč so pozvali mariborske reševalce, ki so prepeljali notarja Kodra nezavesnega v mariborsko splošno bolnišnico, kjer so se zdravniki trudili, da rešijo družini zglednega očeta, a je žal vsa skrbna nega bila zaman. Smrt ga je zadela v najlepši dobi. Umrl je 46 let star. Koder je študiral gimnazijo v Ljubljani, potem pa se je odločil za pravo, ki ga je študiral na Dunaju. Takoj po prevratu je prišel v Prekmurje, kjer je odločno naroden začel tako rekoč orati ledino. Pridobil si je veliko prikljubljenost med prebivalstvom, ki se je izražala tudi v tem, da je bil nekaj let župan Murske Sobote, potem pa je mesto Mursko Soboto zastopal v banovinskem svetu. Bil je zelo gostoljuben in vedno ustrežljiv. Zato bo vest o njegovi prerani smrti zbudila globoko obžalovanje v srcih vseh številnih njegovih znancev in prijateljev po Sloveniji. Ob njegovi krsti žalujejo s soprogo četi. Fanič hčerki Ljuba in Zora in številni sorodniki. Anton Koder si je s svojim delom zagotovil lep in časten spomin. Njegovi družini izrekamo najiskrenejše sožalje!

Iz slovenskih vasi na Madžarskem. Še devet slovenskih vasi je ostalo po trianonski pogodbi v madžarski državi. V teh vaseh živi še nad 6000 Slovencev. Ena izmed teh slovenskih vasi je Gornji Senik, ki stoji ob jugoslovensko-madžarski meji in ob glavni cesti, ki drži iz Prekmurja proti Monostru. V Gornjem Seniku, ki je tudi sedež slovenske župnije, je dolgo let nastiroval kot župnik gradiščanski Hrvat g. Kos, ki je znan ne samo med Slovenci ob Rabi, temveč tudi v Prekmurju kot velik dobrotnik svojih slovenskih župljanov. Zda pa je g. župnik premeščen iz Gornjega Senika daleč v notranost Madžarske na madžarsko župnijo Bakonak.

NAŠI NA TUJEM

Smrt zaslužnega društvenega delavca med rojaki v Belgiji

Eysden, avgusta.

Vse belgijske Slovence je hudo zadela vest, da je umrl komaj 34letni Lojze Hribar, pevodja Jugoslovanskega pevskega in tamburaškega društva »Zvona« v Eysdenu. Pokojnik je bil po rodu iz okolice Dravograda. Pred sedmimi leti je začel zbirati fante in je ustanovil to društvo. Nekateri, ki so že prej doma sodelovali pri pevskih društvih, so se sicer odzvali, toda z nezaupanjem. Pa se je kmalu pokazala izredna Lojzetova zmožnost. Vodil je društvo celih sedem let zelo uspešno. Ustanovil je kmalu tudi tamburaški zbor, v katerem se je enako izkazal kot dober učitelj. Bil je dalje izvrsten režiser in kot samouk mojster v maskiranju.

Pa tudi v drugih društvih se je udeleževal. Bil je godbenik pri eysdenski rudarski godbi na pihala in pri rudarski simfoniji, kjer so ga povsod zelo cenili.

Kako je bil priljubljen, je pa najbolje pokazal njegov pogreb, ki sta prišla nanj tudi izseljenski odposlanec g. Spahič iz Bruslja in ravnatelj tukajšnjega rudnika g. Seutin. Pet zastav je šlo na čelu spreveda, Krsto je čisto zakrilo cvetje, darovano od prijateljev, gomi lo pa številni venci, ki so jih darovala društva. Pevsko društvo »Zvona« mu je ubrano zapelo »Vigred« in »Človek glej«. Potem smo zapeli še »Zvonjenje«, ki sicer ni žalostinka, a jo je pokojni Lojze sam uglasbil.

Lojze, ohranili te bomo v najlepšem spominu. Tvoje delo ne bo pozabljeno! Lahka ti bodi tuja gruda!

Iz kolonij naših ameriških rojakov

Dalmatinski rojak Tonko Milič je eden izmed največjih pustolovcev na svetu. Pred meseci je bil v Buenos Airesu obsojen na 15 let težke ječe in na 10 let izgube častnih pravic. Njegova obsodba je zbudila med našimi

rojaki v Južni Ameriki veliko zanimanje, saj je pustolovsko življenje Tonka Milića splošno znano. Tonko Milić, po rodu iz Dubrovnika, je do leta 1927. bival v Šibeniku kot ravnatelj nekega rudniškega podjetja. Tik pred pomolom podjetja je Milić odnesel pete. V Šibeniku je živel Milić zelo zapravljivo življenje. Sleherni dan je zapravil po nekaj tisočakov. Kadar se mu je zljubilo, se je odpravil na pot po Evropi ali pa z jahto po Sredozemskem morju. Iz Šibenika je pobegnil v Španijo, kjer ga je neka velika skupina denarnikov vzela v službo kot borznega mešetarja. Ko je zbral dovolj denarja je odjadril v New York. Tu je osnoval lastno banko, ki je kmalu doživela polom. Leta 1932. se je odpravil v Južno Ameriko, ki je skoro vso prepotoval, naposled pa se je nastanil v Buenos Airesu. Hitro je našel pot v ugledne argentinske družbe. S pomočjo pretkanih sleparjev si je ustvaril navidezno odlični položaj, zato pa je bil skandal tem večji, ko je propadla njegova Banca Comercial del Plata, ki si je zgradila krasno palačo. Preiskava je ugotovila, da je v blagajni komaj sto pesov in en sam vrednostni papir za 40.000 pesov. Poneverbe pa so šle v milijone, po večini na škodo naših ubogih izseljencev. Kasacijsko sodišče je sedaj potrdilo sodbo porote: Tonko Milić bo sedel 15 let, kolikor je najvišja kazen za zločne njegove vrste.

V Chicagu je Albert Muha, star 43 let, skočil skozi okno tretjega nadstropja bolnišnice in obležal mrtv. V bolnišnico je bil prepeljan, ker je zaradi žalostnih družinskih razmer uporabil veliko količino joda.

Družina Topolovškova, mati, sin in hči, se je ponesrečila z avtom na vožnji iz Kalifornije v Montano. Mati in hči sta bili na mestu mrtvi, sina pa so v obupnem stanju prepeljali v bolnišnico.

Iz New Yorka je odpotovala večja skupna naših ameriških rojakov proti Hamburgu, odkoder pridejo v staro domovino na trgatve.

V Pittsburgu je umrl Jožef Grilc in je imel zelo lep pogreb. Zapustil je vdovo in tri otroke. V Podkorenu pa starše, tri brate in tri sestre.

Iz Dortmund-Evinga (Nemčija) nam piše: Jugoslovensko narodno podporno društvo v Evingu bo imelo letošnjo vinsko trgatve v soboto 26. in v nedeljo 27. t. m. Začetek ob 7. uri. Prireditelj bo v društveni dvorani, Uferstrasse 51. Prisrčno vabljeni vsi znanci in prijatelji. Oba dneva bosta igrala harmonikar in jazz. Za dobro postrežbo bo skrbel naš gostilničar.

BANKA BARUCH

11, Rue Aubert, Paris (9^e)

odpremlj denar v Jugoslavijo najhitreje in po najboljšem denarnem kursu. Vsi vse bančne posle najkulantneje. Poštni uradi v Belgiji, Franciji, Holandiji in Luksemburgu sprejemajo plačila na naše čekovne račune: Belgija: št. 3064-64. Bruxelles; Francija: št. 1117-04. Paris; Holandija: št. 1458-66. Ned. Diest; Luksemburg: št. 5067. Luxembourg. — Na sahtevo pošljemo brezplačno naše čekovne oznake. 56

ZADEL JE.

Na nekem križišču ustavi avtomobilist mlado idočega kmeta in ga pokliče: »Čujte, Gašper, katera cesta pa drži v Maribor?

Kmet ga pogleda in vpraša: »Kako pa vi veste, da mi je ime Gašper?»

»Tako po naključju sem zadel,« odvrne avtomobilist.

»Potem pa še po naključju uganite, katera cesta drži v Maribor,« mu odgovori kmet.

Po Sloveniji gre glas!
„Domovina“ je za nas:

ŽENSKI VESTNIK

Ravnanje s krtačo

Krtačo za lase ali obleko, ki je postala zelo mehka, položi v vodo, kateri dodaš dve žlici galuna. Vodo si pripravi na krožnik ali plitvo skledo in pazi, da se les krtače ne zmoči. Krtačo namakaj nekaj ur, nato jo dobro otrepi in obesi za roč, da se posuši.

Krtačo za ribanje po uporabi vedno dobro izperi v čisti vodi, nato jo otrepi in deni sušiti najbolje kje na prepih, da se hitro posuši. Krtača naj leži po strani, ne na lesu in ne na ščetinah, ker bi se sicer vsa vlaga scedila na les in na žico, s katero so ščetine povezane. Pa bi les tako gnil in žica zarjavela, zaradi česar bi se krtača hitro pokvarila.

Krtačo za parkete očistiš takole: Najprej ves prah in umazanost, ki se je nabrala med ščetinami, s kakim topim predmetom izčisti. Nato si pripravi toplo milnico, kateri primešaj tri do štiri žlice salmiaka, položi noter krtačo in pusti, da se umazanost in parketno loščilo odmoči. Zatem z roko drgni po ščetinah, kakor bi si umivala roke. Ko si izmila prvo umazanost, si pripravi svežo milnico s salmiakom in pusti spet nekaj časa, da se krtača namaka, nato pa spet drgni z roko po ščetinah. Pazi pa, da lesa ne zmočiš, zato si pripravi v posodo samo toliko milnice, kakor so ščetine dolge, to je, komaj za prst vode. Če je tudi druga milnica umazana in tudi še krtača, menjaj milnico še enkrat. Nato krtačo najprej v mlačni vodi in nato še v mrzli vodi dobro izperi, otrepi in drgni po ščetinah nekaj časa z roko tako, da skoro vso vodo izsušiš. Krtačo zbršiš še s suhimi krpami, nato jo obesi sušiti najbolje na prepih. Krtače nikdar ne suši na peči ali na ognjišču, temveč zmerom na zraku.

Za kuhinjo

Hren na francoski način. Dve jabolki dušiš z malo vode. Ko sta jabolki razpadli, primešaj dve žlici naribanega hrena in pretlači skozi sito. V pretlačeni hren zamešaj žlico mežge (marelična mežga je najboljša), sladkorja po okusu, malo soli. Žlico kisa in žlico olja. Vse skupaj dobro zmešaj in postavi na hladno. Daš kot mrzlo omako k kuhanemu govejemu mesu.

Zeljnata solata na angleški način. Glavo zelja zreži na tanke rezance, nato popari s slaninim kropom in pusti tako četrt ure. Nato vodo odcedi, zelje pa deni v lončen lonec, naliž nanj posladkanega kisa ter postavi na hladno, kjer naj stoji dva dni. Nato daš zelje kot solato na mizo.

Juha na madžarski način. Pol litra izluščenega fižola in vso zelenjavo (korenček, peteršilj, čebulo in zeleno) drobno zreži in daj v lonec, dodaj še žličico sladke paprike in pol kile prekaženega svinjskega mesa. Vse skupaj osoli in naj tako rolg vre, da je meso mehko. Med tem pa napravi ne pretemno prežganje iz žlice masti in dveh žlic moke. Prežganje stresi v juho in ko malo povre, je juha gotova. Juho stresi v skledo, meso pa zreži in ga daj vsaki osebi po en kos v juho.

Klobasice na nemški način. Zmelji na strožku pol kile svinjskega mesa. Nato meso posoli, popopraj, dodaj malo naribanega muškatanega oreha in eno stolčeno žbico. Dobro zme-

šaj, napravi majhne in drobne klobasice in jih povaljaj v drobtinah. Kozo dobro pomaži z mastjo, zloži noter klobasice in jih deni peč. Po eni plati naj se hitro zapečejo, nato jih obrni in peci dalje, da se hitro zapečejo. Ko so klobasice zapečene, prilij tri žlice piva in žlico sirovega masla, ko malo povre, so gotove. Klobasice zloži na toplo podolgovato skledo, jih oblij s sokom in daj hitro na mizo. Zraven daš pečen krompirček in kislo zelje.

Leča na španski način. Skuhaj četrt kile leče. Kuhano ocedi in shladi. Tri kisle jabolke olup in zreži, zreži tudi eno čebulo. Enega slanika dobro speri in odstrani kosti. Jabolka, čebulo in slanika prav dobro sesekljaj in zmešaj z lečo. Vse skupaj osoli, popopraj in dodaj šest žlic olja, šest žlic pehtranovega kisa in ščep sladkorja. Vse skupaj dobro zmešaj in daj kot solato na mizo. Pehtranov kis pripraviš takole: lističe pehtrana deni v kozarec in naliž kisa; tako imaš pehtranov kis pri roki, ki ga rabiš za okisanje raznih omak.

Rezine s kakaom. Mešaj, da narase 25 dek sladkorja v prahu, žlico sirovega masla in eno jajce. Nato primešaj tri deke kakava, četrt kile moke, četrt litra mleka, sok in lupinico pol limone in tri četrt zavitka pecilnega praška. Majhno pekačo dobro pomaži, posuj z moko, zlij noter testo, razravnaj in peci približno tri četrti ure. Ko je pečeno in hladno, prereži, pomaži s poljubno mezgo, zloži in zreži na tanke rezine.

Čespljeva pogača. Mešaj, da narase, tri jajca, 20 dek sladkorja v prahu in 10 dek sirovega masla. Nato primešaj 20 dek moke in žlico pecilnega praška. Pekačo dobro pomaži, posuj z moko, zlij noter testo in ga razravnaj, po vrhu pa naloži česplje (česplje razpolovi, poberi koščice in polovice po ozi po testu), nato speci. Še toplo zreži na poljubne kose in daj na mizo.

Figove kroglice. Operi četrt kile fig, nato jih stresi v krop in ko zavro, jih ocedi, nato zmelji na strožku. K zmletim figam primešaj drobno sesekljano lupinico pol limone in 15 dek sladkorja v prahu. Vse skupaj dobro zmešaj. Iz te zmesi oblikuj drobne kroglice in jih nato povaljaj v naribani čokoladi.

Orehova rolada. Mešaj, da narase (mešaj vsaj 20 minut) pet rumenjakov in 10 dek sladkorja v prahu. Nato primešaj sedem dek zmletih orehov, osem dek ocvrtjenih zmletih mandelincev in sneg osmih beljakov. Na pekačo položi bel in čist papir. Papir pomaži s sirovim maslom in namazi na papir testo (za prst debelo), nato speci. Med tem pa pripravi nadev. (Nadev: Stolci četrt litra sladke smetane, primešaj šest dek zmletih orehov in vanilijevega sladkorja). Ko je testo pečeno in popolnoma hladno, ga nadevaj, zvij in zreži.

Praktični nasveti

Moške kravate, če so zamazane in iz do- brega blaga, operi v milnici, nato zavij v suho krpo in ko so napol suhe, zlikaj. Najboljše je, da kravato razparaš, preden jo operješ. Če je obledela in je na ruži strani lepa, jo obrni in tako nanovo sešij, nato še enkrat zlikaj.

Krdar likaš fine čipke ali pajčolane, položi na čipke svilen papir in po papirju likaj, pa se boš čudila, kako lepe so čipke, če jih tako zlikajš.

Metuzalemi prej in zdaj

mit Mungo in Madžar Peter Czarten, ki sta doživela 185 let. Anglež John Surington je umrl v 160 letu starosti, zapustivši več otrok, izmed katerih je najstarejši šel 103, a najmlajši 9 let.

Anglež Thomas Sanemeds je doživel 155, a Thomas Barre 152 let. Danec Draakenborg je opravljal do svojega 130. leta vse hišne posle. Preživel je devet kraljev in umrl v 146. letu starosti. Nemec Georg Wunder je doživel 136, Šved Gurden Douglas pa 120 let. Pri tem moramo omeniti tudi novejšega Metuzalema Turka Zara ago, ki je umrl pred nedavnim časom in za katerega se trdi, da je štel 160 let.

Stare knjige pišejo, da izgubljajo ljudje v tem stoletju v poznih letih svoje moči v znatno večji meri, kakor se je to dogajalo v prejšnjem stoletju. V današnji dobi naletimo le redko na krepkega in kljub starosti odporne- ga starčka, kakršnih je bilo včasih mnogo več.

Misli se, da so ljudje doživljali tako visoko starost samo zaradi tega, ker so skromno živeli bili mnogo na zraku. Zato niso izgubili svojih moči tako hitro, kakor jih izgublja današnji rod, ki zahteva vse preveč udobnosti od življenja.

V Rusiji je doživel neki človek blizu 200 let. Njemu sledita po vrstnem redu škot Sa-

Edina žena, ki je dosegla podobno starost kakor ti moški, je bila neka Rusinja, ki je umrla v svojem 115. letu starosti. V vsem življenju ni poznala druge hrane kakor kruh in čaj. Ko je štela 100 let, je izgubila šele svoj prvi zob, ki pa ga je takoj nadomestil na no.

vo zrasli, še močnejši zob, tako da je ob času smrti imela še vse zobe. Omeniti pa moramo pri tem še to, da so pri mnogih izmed teh Metuzalemov starost pretiravali. Zlasti je malo verjetno, da bi kdo lahko dosegel starost preko 150 let.

Vnukinja madagaskarske kraljice je plesalka

V Avstriji so imeli te dni posebne vrste zgodbo, o kateri so pisali listi na dolgo in široko. Po avstrijskih letoviščih je potovala igralska družba pod vodstvom ravnatelja Janischa, priletnega moža, ki rad privede o svoji slavi, ko je bil še član dvornega gledališča v Dresdenu. Zvezda te potujoče gledališke družbe je pa ravnateljica hčerka in njena usoda je nedvomno zanimivejša od nekdanje ravnateljice slave. Njena preteklost je ostala dolgo tajna. Naposled je pa prišlo na dan, da lepa igralka ni tako nizkega rodu, kakor so ljudje mislili.

Gre namreč za vnukinjo zadnje vladarice otoka Madagaskarja. Ker so Francozi leta 1896. zasedli Madagaskar, ne kraljuje zdaj vnukinja zadnje vladarice v prestolnici svoje države Tananarivu, temveč potuje z igralsko skupino po svetu in si služi vsakdanji kruh. Pravi, da je zelo živahna igralka in odlična plesalka. Prebivalci alpskih vasi, kjer je nastopala v zadnjem času ta potujoča igralska družina, niso niti slutili, da so ploskali dan za dnem igralki kraljevske krvi.

Ko so Francozi zasedli Madagaskar, je vladala na tem otoku v Indijskem morju kraljica Ranavalona III. Izgubila je prestol in po 12 letnem vladanju se je preselila v Evropo. S svojima dvema hčerkama se je naselila v Dresdenu in ker je bila vzela s seboj kraljevski zaklad, bi bila lahko vzgajala mladi princesi tako, kakor je zahteval njen rod. To pa ni bilo po volji starejši hčerki, ki se je zaljubila v dresdenskega igralca Janischa in se navzlic odločnemu odporu svoje matere poročila z njim.

Ko je kraljica Ranavalona leta 1922. umrla, se je izkazalo, da ni ostalo od kraljevskega zaklada nič več. Njena hčerka, gospa Janischeva, pa ni dolgo pomišljala, postala je igralka in ustanovila s svojim možem potujočo gledališko družino. Janischeva hči se je rodila že v Nemčiji in ni nikoli videla otoka, kjer so vladali njeni predniki. Po zgledu svojih staršev je postala tudi ona igralka. Mati ji je že umrla. Vnukinja zadnje kraljice Madagaskarja je s svojo usodo zadovoljna in nikoli ne govori o svojih prednikih. Morda je prišla njena skrivnost na dan samo po naključju.

× **Papež obolel.** Pariški »Matin« poroča, da je papež Pij XIII. obolel in da ne sme zapustiti postelje.

× **V 15 urah čez morje.** Ameriška letalca Harry Richman in Dik Merill sta te dni odletela iz New Yorka z namenom, da poletita čez morje in pristane na letališču Croydonu pri Londonu. Za svoj polet sta letalca prapravila monoplan »Lady of Peace«, enomotorno letalo z 225 konjskimi silami, ki leti s hitrostjo 330 km na uro. Letalca sta v Ameriki izjavila, da bosta skušala leteti zelo visoko, po možnosti v stratosferi, kjer je zaradi mirnosti mogoč polet z mnogo večjo hitrostjo kakor v nižjih plasteh. Posebnost monoplane ameriških letalcev je ta, da sta napolnita križala letala s stotinami majhnih gumijastih žog. Te krogle naj bi letalu omogočile plavanje na morju, če bi se med poletom moralo spustiti na valove. Letalca sta srečno pristala v Llandilu v Angliji. Prvotna želja da bi pristala v Croydonu, se jima ni izpolnila, ker sta porabila med vožnjo preveč bencina. Pot čez Atlantsko morje iz Amerike v Evropo je trajala približno 15 ur. Pri iskanju pristajališča sta letalca izgubila poldrugo uro.

× **Kako je Norvežanka poljubila Hitlerja.** Zadnji dnevi berlinske olimpiade so prinesli svojevrsten dogodek, o katerem se je mnogo govorilo. Zgodil se je v plavalnem stadionu pred 20.000 gledalci. Hitlerja je namreč objela in poljubila neka žena. Priča tega dogodka je bil dopisnik londonskega »Timesa«, ki opisuje vso zgodbo takole: Hitler je sedel v prvih vrstah in gledal zadnje borbe v plavalnem stadionu. V tem trenutku se je prerila do Hitlerja gospa de Vries, po rodu Norvežanka, poročena z nekim Nizozemcem, mu pomudila svinčnik in papir ter ga prosila za podpis. Ko pa je imela njegov podpis, ga je gospa de Vries objela in ga izkušala poljubiti. Dvakrat se je Hitlerju popsrečilo, da se je poljuba ubranil, toda pri tretjem poskusu je gospa vendarle uspela, da ga je poljubila na lice. Hitlerjevi spremljevalci so bili tako presenečeni, da Hitlerju niso mogli priskočiti na pomoč in ga oprostiti te nepričakovane objave. Hitler se je nasmehnil, zardeel in po-

gledal na svoje noge, kakor to delajo vsi, ki takih napadov niso vajeni. Navzoči so se začeli smejati in navdušeno vzklikati. Gospa de Vries se je zatem ponosno vzravnila in odkorakala proti svojemu možu mahajoč z roko, v kateri je imela Hitlerjev podpis.

× **Kino in kapelica v vlaku.** Železniške družbe po vsem svetu si prizadevajo nuditi potnikom na dolgih progah čim več udobnosti. Zato so uvrstile v vlake jedilne, spalne, radijske in plesne vagone, zadnje dve leti pa vozijo v Angliji tudi kinematografski vagoni. Prvi poskus so napravili lani v maju na progi London—Leeds. Uspeh je bil tako velik, da so uvedli zdaj drugi kinematografski vagon na progi Leeds—Edinburgh. V železniškem kinu je prostora za 52 gledalcev. Običajno filmsko platno nadomešča stena iz motnega stekla. Rabl se samo negorljiv film in zato smejo gledalci tudi kaditi. Posebna naprava skrbi, da se ne sliši ropotanje koles, kar bi motilo ljudi pri zvočnih filmih. Poskuse s kinom v vlaku dela tudi na ameriških železnicah. V afriškem Sudanu imajo pa posebne vagone s kapelcami, kjer vsak dan opravljajo duhovniki službo božjo. V zgodovini železnic pa to ni nič novega, saj so imeli kapelico v vlaku že pred vojno Rusi na sibirski železnici.

× **Spalnica z razgledom na divje zveri.** Bogata žena nekega farmarja v angleški vzhodnoafriški koloniji Kenji Barbara Walker eva pozna v svojem enoličnem življenju eno samo razvedrilo, in to so gosti. Da bi pa svoje londonske in pariške prijatelje pripravila do tega, da bi jo večkrat obiskali v njeni samotni, si je izmislila posebno privlačnost: spalnico z razgledom na leve in nosoroge. V krošnji orjaškega kruhovca na meji pragozda in stepe je ob neki vodi, kamor prihaja živali jutraj in zvečer pit, dala zgraditi kočjo, ki ima eno samo sobo, a ta je zelo razkošno opremljena za več oseb. To je spalnica. Samo dostop do nje je malo težaven, ker je treba plezati v kočjo po lestvi iz vrvi, ki jo potem potegneš gor. Tako si čisto varen pred divjimi živalmi. V stenah in v tleh so okna, skozi katera lahko nemoteno opazuješ naj-

lepše prizore iz narave. Cele črede antilop dijo mimo in tudi kralj živali večkrat obišče stopajo pod teboj k vodi, žirafe in zebre napajališče, ne da bi slutil, kako ga v drevesu opazujejo radovedne oč. gostov gospa Walkerjeve. Nekoč je prišel tudi nosorog, ona izmed najbolj redkih in nevarnih afriških divjih živali. Umljivo, da ima misel Walkerjeve velike uspehe. Od blizu in daleč se ji oglašajo gosti in spalnica v kruhovcu je vsa oddana že za tedne naprej. Pred kratkim sta se prijavila tudi mlada novoporočenca iz Londona, ki bi rada preživela medene tedne v rajski družbi z živalmi. Ni znano, ali je Walkerjeva njih želji ustregla. Vsakemu gostu, ki se hoče poslužiti te edinstvene spalnice, pa postavlja za pogoj, da ne sme vzeti nobenega orožja s seboj.

× **Posmrtno preklestvo.** Naši izselenci na Francoskem dobro vedo, kako se izvaja strogi zakon o brezposelnih tujcih. Mož, ki ne more dokazati, da ima 5 frankov gotovine, mora kot potepuh v ječo. Po kazni ga pošljejo v domovino. Nedavno se je izkazalo, da velja odlok o izgonu celo po smrti obsojenca. V pariški okolici je umrl za posledicami večmesečnega zapora ruski begunec Strogonov, čigar ime je večkrat omenjal dnevni tisk v zvezi z njegovo pravdo za milijonsko premoženje izumrle istoimenske grofovske rodbine. Strogonov se je zaman potegoval za milicijo in umrl v bolnišnici brez sredstev. Usmiljeni rojak so mu plačali pogreb in pokopali pravoslavnega duhovnika. A občina, kjer je umrl Strogonov, mu je odrekla prostor na pokopališču, ker ni imel dovoljenja, ostati na francoskem ozemlju, temveč je bil po presoji kazni obsojen na izgon. Pogreb so preložili za več dni. Po posredovanju iz Pariza je prepustila občina povišano plačilo grob za šest let, a samo s pogojem, do bo dobil Strogonov v tem času dovoljenje, da sme ostati na Francoskem. Če se to ne bo zgodilo, bo zahtevala občina izpraznitev groba.

× **Mož z dvojnimi možgani.** V Sydneyu v Avstraliji živi Stirling Wilkins, ki mu pravijo »mož z dvojnimi možgani.« Če je res, da more možgani, razdeljeni v dva dela, delovati vedno samo z enim delom, vdimu pri Wilkinsu prav nasproten pojav. Pri nem delujeta obe polovici istočasno. Tako lahko v nasprotju z drugimi ljudmi istočasno riše ali piše z desnico in levico. Lahko bi torej bil politično z eno polovico možganov monarhist, z drugo pa komunist. Njegove čudne lastnosti so se pokazale že v otroških letih. V največjo jezo učiteljev je pisal vedno z levico in navadno celo od desne proti levi, tako da so si morali učitelji pomagati z zrcalom, če so hoteli prečitati, kaj je napisal. Da bi ga naučili pisati z desnico so mu morali privezati levico zadržati na hrbet in šele potem je dohitel svoje sošolce desničarje. Nekoč se je pokazalo, kako zna izkoristiti svojo čudno lastnost. Za kazen je moral napisati 400 vrstic. Pisati je bil z desnico in levico in tako je opravil svoje delo zelo hitro. Učitelji je bil prepričani, da mu je nekdo pomagal.

× **Prerokinja je zastrupljala ljudi.** Zamorska lastnica kinematografa v zamorski četrti Harlemu v New Yorku, 67 letna Teodora Taftova je pred dnevi priredila gostijo za 150 otrok v starosti šestih do desetih let. Štiri otroke so se po gostiji zgrudili v strašnih krčih in so jih spravili v bolnišnico, kjer so izdihli. Raztelesenje je pokazalo, da so bili ti štirje otroci, katerim je bila Taftova sorodnica, zastrupljeni s članom. Taftovo so aratirali in so jo obtožili, da je s strupom umorila še tri druge svoje sorodnike, starše zdaj umirlih otrok. Zakaj je to storila, ni mogoče dognati. Med harlemskimi zamorci je uživala Taftova sloves preroknje, pri čemer jih ni motilo, da je bila napovedala konec sveta za čas, ki je že minil, in sicer brez konca naše zemlje. Ko so jo pa gnali stražniki, se je polastila zamorcev silno ogorčenje. Na tisoče jih je prišlo, da bi staro čarovnico ubili. Stražniki so se morali umakniti z njo v njeno hišo in se braniti množice toliko časa, da so dospeli večji oddelki njih tovarišev, ki so množico potem razgnali.

ALEKSANDER LICAN:

SPOMINI IZ SIBIRIJE

(Iz dnevnika slovenskega vojaka in ujetnika v svetovni vojni)

Tu pač v primeru vojne ne pride noben parnik čez morsko ožino (Malacca) v Indijo.

Singapore ima menda največji živalski vrt na svetu. Krožili smo ves dan po njem in gotovo videli zverjad vsega sveta. Zvečer smo se pa zatekali v različna gledališča, v kino, na koncerte in povsod imeli na posebno izkaznico 75% popusta.

Morala je pa v Singapore svojevrsna. Na glavnih ulicah lahko vidiš domačine, ki mirno pušijo iz velikih pip opij ali morfij. Tega strupa dobiš v obliki skoro v vsaki boljši kavarni. Prodajalci teh strupov takoj opazijo tujca v mestu in se spravijo nadenj. Najprej mu ponudijo serije raznih nečednih fotografij, nato pa pride na vrsto strup. Po zakotnih ulicah se ponujajo še nezrela dekleta. Prostitucija ne cveče menda v nobenem obmorskem mestu tako kakor tu. Zato je zanimivo ogledati si celotne ulice javnih hiš, kjer imasta kokain in morfij glavno vlogo.

Tu je zbirališče mornarjev vsega sveta. Je pa tu zbran tudi cvet mednarodnih zločincev. Gorje človeku, ako opazi pri njem denar. Spretno mu odvzamejo zadnji novčič; srečen in zadovoljen mora biti, če si reši golo življenje.

Ogledal sem si tudi muzeje in krasne parke; v nekaterih kar mrgoli kanarčkov. Tudi cerkva je mnogo; najlepša in najbogatejša je stolna cerkev, sezidana na gričku tik glavne ulice. Kitajci nosijo bogate angleške dame na nosilnicah v cerkev.

Občudoval sem glavni oltar, ki je izdelan skoraj ves v zlatu, ko me je ogovoril neki tujec po angleško. Ko je opazil, da ga ne razumem, je začel po francosko in naposled po nemško. Bil je to — kakor se mi je predstavil — bogat Anglež, ki je potoval edino le v zabavo in obenem pisal članke za velike angleške časopise. Vesel sem bil novega znanstva tembolj, ker je bil tujec zelo prijazen in mi je razkazoval zanimivosti mesta in okolice. Bil je tudi zelo radodaren, posebno ko sem mu povedal, da razen nekaj denarnih čekov nimam skoro nič denarja v gotovini. Postal sem za tisti dan njegov gost in obedovala sva v velikem hotelu »Majestic«. Le prehitro je minul zabavni dan. Zvečer sem se hotel vrniti na parnik, a bilo je že prepozno. Zadnji motorni čoln, ki je prevažal ljudi iz mesta, je že odšel; moral sem prenočiti v hotelu. Z novim znancom sva obiskala nekaj nočnih lokalov. Prav pošteno me je bolela glava, ko sva se vračala, kar je menda opazil tudi moj znanec. Name nil sem se v lekarno, da vzamem kakšno pomirjevalno sredstvo, a že me je prehitel, rekoč, da mi že on vse preskrbi. Izginil je v lekarni. Prinesel mi je piramidon in šla sva v hotel na črno kavo.

»Najboljše bo, da zaužijem piramidon v sobi, preden ležem«, sem mu rekel.

Pritrčil mi je. Kmalu sva se pravila spat. Najini sobi sta bili skupaj. Spremil me je, prijazno poslovil in naposled vzel kozarec rekoč:

»Voda je tu naravnost topla in ne posebno priporočljiva, za zdravila vam takoj prinesem ledeno mrzlo.«

Kmalu se je vrnil s polnim kozarcem in ko se je prepračil, da sem praške razstopil v vodi se je prijazno poslovil in izginil v svojo sobo. Zmenila sva se, da se drugi dan snideva v hotelski kavarni.

Že ko mi je tujec prinesel vodo, sem opazil, da je na dnu neka bela snov. Zato sem nalašč vrgel dva praška v kozarec, tako da si tujec ni mogel misliti, da sem kaj opazil. Vzel sem steklenico in vtaknil vanjo papir z napisom: »Oddajte papir takoj policiji, sem v smrtni nevarnosti. Hotel »Majestic«, soba št. 102.« Vrgel sem steklenico na ulico prav v trenutku, ko je prišel mimo stražnik. Šum razbite steklenice ga je opozoril, sklonil se je in pobral lis-

tek. Pisal sem v ruskem in nemškem jeziku. Takoj nato je izginil.

Menda ni preteklo deset minut, ko je že trkala policija na moje duri. Hitro sem odprl in pred me je stopil policijski oficir.

»Govorite nemški ali ruski?«

»Ruski.«

»Govorite!«

V nekaj besedah sem mu pojasnil vse potrebno in že je policija trkala na duri mojega sosedu. Nihče se ni oglašil. Vdrli so vrata, a soba je bila prazna. Ko se je oficir sklonil skozi okno, so imeli tajni policijski agentje mojega prijatelja že v pesteh. Ko je opazil nevarnost, se je spustil z nalašč za to pripravljeno vrvo iz drugega nadstropja na tla prav v roke tajne policije. Policija je dognala, da je bilo v kozarcu raztopljenih šest praškov veronala. Tujec — mednarodni pustolovec — me je nasledoval iz Indokitske banke v Vladivostoku do Singapora in, ako bi bil izpil veronal, bi mi bil ukradel denarne čeke. Tak je bil njegov namen, kakor je izpovedal preiskovalnemu sodniku. Taki primeri in doživljaji v teh velikih mestih policiji niso neznani.

Parnik je ostal v Singapuru ves teden, preskrbeli smo se z vodo, premog in potrebnim živežem. Odrinili smo nato proti otoku Ceylonu in se čez nekaj dni ustavili v glavnem mestu Colombu. Vse vrste južnega sadja dobiš tu skoraj zastoj. Banane, čaj, datelji tu sploh nimajo nobene tržne cene, med tem ko ima pri nas vse to precej veliko vrednost.

Na trgu je mnogo ljudskih kuhinj. Opoldne pridrve iz bližnjih tvornic delavci in delavke, posedejo kar na gola tla, si kupijo za novčič skodelico riža in ga slastno pojedajo za golimi rokami. Kitajci z dvema paličicama tako spretno nosijo riž v usta kakor mi z žlico. Kupil sem si nekaj banan, sedel v parku na klopi ter začel lupiti sladko sadje. Zraven mene je sedela približno 40letna elegantna dama. Ko sem ugriznil banano, se je stresla, a v njenih očeh so se porajale solze. Začuden sem pogledal damo, ki je zraven mene začela ihteti. Misli sem si, da je bolna na umu. Gotovo je tudi ona zapazila moje začudenje, kajti začela je govoriti.

»V ste gotovo Evropec?« me je vprašala.

Pritrčil sem ji in začela mi je pripovedovati čudno zgodbo.

Bilo je nekako pred 10 leti, ko se je s svojo 15letno hčerko peljala iz Hamburga v Berlin. Na postaji si je hčerka zaželela banan in zve seljem je dobra mati ustregla hčerki. Pojedla je v železniškem vozu med potjo kakih pet banan, a po prihodu v Berlin je imela precej visoko vročino. Poklicali so zdravnika, ki pa ni mogel ugotoviti ničesar nevarnega. Bolezen se je vlekla kakih 14 dni. Kot bogata gospa je poklicala več zdravnikov, med njimi specialista za tropične bolezni. Ta je takoj opazil opasno stanje deklice in ukazal vilo izolirati. Poklical je gospo in ji razodel žalostno vest, da je hčerka gobava. Kal gobavosti je dobila v bananah, ki jih je snedla. Ni preostalo drugo kakor oddati neozdravljivo bolno v zavetišče gobavih, katerih edina rešitev je smrt. Gospa se je naselila v Colombu, da je tako blizu svoje ljubljene hčerke, ki jo tu in tam obišče na oddaljenem otoku. Ne pride v dotiko z njo, vendar je srečna, da je vsaj za nekaj dni v bližini svoje ljubljene.

Iz Colomba smo odrinili proti Bombayu in dalje proti Rdečemu morju. Ta kos poti je bil najdaljši, kajti od Colomba do Bombaya se nismo nikjer več ustavili. Tudi Aden ob Rdečem morju smo pustili za seboj. Lepa je vožnja po Rdečem morju: na eni strani vidiš Afriko, na drugi peščena tla Arabije. Koliko spominov se poraja v človeških možganih. Kakor smo se učili še v šoli, je tu Mojzes prešel morje, ki se je razmaknilo kakor stena.

15

Vse zgodbe Sv. pisma ti v živih podobah pridejo pred oči.

Naposled smo prišli do mesta Sueza, kjer se začne znameniti Sueški prekop. Pot, za katero so poprej ladje porabile okoli Afrike šest tednov, preplovejo zdaj največje ladje v 16 do 20 urah. Je res zelo zanimiva in poučna pot skozi to ožino. Kanal ni širok. Prostora je komaj toliko, da se more ladja prosto premikati skozi prekop. Vsake 4 km so nekake oostaje. Tu je toliko prostora, da se ena ladja lahko umakne drugi in potem počasi vsaka v drugo smer nadaljuje svojo pot. Na mnogih krajih se pa prekop razlije na kilometre široko. Tu spremlja parnik zanesljiv vodnik na čolničku na vesla. Parnik se premika previdno in počasi, dokler ne pride spet v prekop. Ob bregu se vidi precej velblodov in oslov, ki jih Arabci vodijo od vasi do vasi. Vso svojo trgovino imajo natovorjeno na teh živalih. Zelo siromašne so te živali in ubožno je življenje Arabcev. Po kanalu pa, ki je tako rekoč njihova last, se prevažajo millionske vrednosti z enega dela sveta v drugega.

Po 16urni vožnji smo prispeli iz Sueza v Port Said. Tu smo spet premenjali parnik. »Antijohus« so v Port Saidu natovorili in odrinili je v Liverpool. Iz Port Saida držijo razne poti v Arabijo in na drugi strani v Kairo in Egipt. Zelo rad bi si bil ogledal deželo velikega Nila, a primanjkovalo mi je časa. Ogledal in spoznal sem nekoliko boljše mesto, v katerem sem bival. Pred otvoritvijo Sueškega prekopa je bil Port Said le brezimenno mesto, a danes je glavno pristanišče za vse ladje, ki odhajajo na vzhod. Trgovina v mestu cvete; na vseh koncih in krajih vidiš le bogastvo. Na ulicah te razni kramarji kar ne puste naprej, prisiljen si kupiti vsaj kako malenkost, da se jih rešiš. Cene tako zelo pretiravajo, da moraš biti pri nakupu zelo oprezen. Nameraval sem si kupiti površnik, a trgovec je zahteval zanj 300 dolarjev. Nasmejal sem se mu in hotel oditi iz trgovine. A ni šlo tako lahko, kakor bi si kdo mislil; kar obkolili so me in hvalili blago na vse pretege. Da se odkrižam te svojadi, sem kar tako ponudil 10 dolarjev, in glej čudo, po dogem prerekanju sem površnik dobil za 10 dolarjev in bil povrh vsega še pošteno opeharjem. Blago je bilo vse preležano in razjedeno od moljev in je v teku 14 dni postalo sama cunj. Nikjer na svetu in prepotoval sem menda več kot pol zemlje — nisem našel tako prebrisanih trgovcev kakor v Port Saidu. V kavarnah hotelih restavracijah, barih, povsod moraš biti zelo previden, da te prav pošteno ne opeharijo.

Drugi dan nas je parnik odpeljal do Dubrovnika v Dalmacijo, odkoder smo se razpršili na vse štiri vetrove. Ker so mi sredstva dopuščala, sem si kupil tudi listek drugega razreda in se po dolgih šestih letih odpeljal s parnikom v Trst in od tod v svojo ljubljeno domačo vas Tirska Bistrica, ki sem jo na svoji poti prav očiglasto pogrešal in hrepenel po njej: »Povsod je lepo, a doma je najlepše.«

K O N E C .

ČE BI IMEL VEČ.

Vrbana napadejo trije roparji in zahtevajo od njea denar. Vrbana se brani kakor lev, vendar podleže premoči. Roparji mu izpraznijo žep, toda najdejo samo šest dinarjev.

»Bodimo veseli,« reče eden izmed roparjev, »da ni imel pri sebi več denarja. Pomislite, če bi imel v žepu cel stotak bi nas bil še pobil.«

NI KRIV

Mihca so zatožili v šoli, da je vrgel bratca v vodo.

Učitelj je zlikovca poklical k sebi in ga okregal: »Ali te ni nič sram?

»Gospod učitelj,« se je izgovarjal, »držal sem ga za šalo nad vodo, pa je začel kričati: 'Izpusti me, izpusti!' Pa sem ga res izpustil in je padel v vodo...«

ZDRAVSTVO

Mrzle kopeli naj bodo kratke. Mrzla kopel ne sme nikoli predolgo trajati! Velja pravilo, da zadostuje dnevno deset, v posebno vročih dneh pa dvajset minut v mrzli vodi. Te mere ne bi smeli prekoračiti nikoli. Seveda pa se ne da postaviti enako pravilo za vse, zakaj mnogo je odvisno tudi od tega, če v mrzli vodi mirno ležiš ali plavaš. Če ležiš mirno, boš kmalu imel občutek, da te mrazi. Mrazenje je vedno opomin, da je čas ostaviti vodo. Pri plavanju nastopi ta občutek šele pozneje. Vsekako velja načelo, da ne čakaj v vodi, dokler se te ne poloti občutek neugodja. Vodo moraš zapustiti prej, dokler se v njej še počutiš dobro. Predolgo postajanje ali ležanje v hladni vodi, zlasti morski, lahko povzroči prehlad in druge slabe posledice. Kri se namreč preveč ohladi, izgubi odpornost in ne more več kljubovati bakterijam. Predolgo trajajoče hladne kopeli že tako same na sebi slabijo telo in dosežejo nasprotno od tistega, kar je njih pravi smoter. Posebno otroci in mladi ljudje ne pazijo na to in porjavljajo hladne kopeli večkrat dnevno. Da je to škodljivo se zavedo šele tedaj, ko je že prepozno.

Za smeh in kratek čas

VESELA VEST

Mati: »Jurče vstani, šola gor!«
Jurče: »Če šola gori potem mi sploh ni treba vstati.«

VESELO SPOROČILO

Gost v hotelu: »Sobarica, skočite v mojo sobo in pogledajte, ali je moja zobna ščetka na umivalni mizi. Toda hitro, kajti imam samo še pet minut časa do vlaka.«

Sobarica se čez kake štiri minute vrne in vzklikne zadovoljno: »Da, gospod, vaša zobna ščetka je še na umivalni mizi.«

MODERNI OTROCI

Mati: »No, še tega je treba, da bi me ne ubogal ti, cigan ti grdi!«

Sinko: »Mamica, ti menda misliš, da govoriš z očko.«

PRIZNANJE

Vem, gospod profesor, da sem vam dolžen veliko zahvalo. Če bi ne bilo vas, bi bil moj sin največji tepec.«

NERODA

Neki vojaški novinec, ki se je hotel odkriti vojaščine, se je javil k zdravniškemu pregledu, češ da slabo vidi. Ko ga je zdravnik preiskal in mu rekel, da ima oči zdrave, ga je novinec vprašal: »Gospod doktor ali vidite onole muho na steni?«

Zdravnik je potrdil, da jo vidi.

Novinec je odgovoril: »Jaz je pa ne vidim!«

JASNO

Režiser: »Čujte, z vašim delom nisem zadovoljen. Ležite na tleh in predstavljati morate mrtveca, pa ste rdeči kakor kuhan rak.«

Igralec: »Mar kuhan rak ni mrtvec, gospod režiser?«

NE MORE IAKOJ POVEDATI

Pred sodiščem vprašajo obtoženca, ali se čuti krivega ali nedolžnega.

»Tega še ne morem povedati, gospod sodnik. Prej moram slišati izpovedbe prič, je menil obtoženec.«

NE MORE VEDETI

Zora: »Ali si bila na potovanju po Italiji tudi v Florenci?«

Vera: »Nič ne vem. Vozne listke je imel zmeraj moj mož v rokah.«

POZNA UGOTOVITEV

A: »Kaj, po petih letih se selite iz tega stanovanja?«

B: »Veste, ugotovil sem, da nima kopalnice.«

RADIO LJUBLJANA

od 13. do 20. septembra

Nedelja, 13. septembra: 8.00: Citraški trio »Vesna«. 8.45: Čas, poročila, spored. 9.00: Bernhard: Kmochiada, venček. 9.15: Prenos cerkvene glasbe iz trnovske cerkve. 9.45: Verski govor (dr. Roman Tominec). 10.00: Venčki slovenskih narodnih s spremljevanjem radijskega orkestra (sodelovali bodo Poljka Zupanova, Poljka Rupnikova, Banovec Svetozar in Vekoslav Janko; vmes radijski orkester). 12.00: Kmečki trio Janko Gregorc, Avgust Stanko, in Franc Nachförg. 13.00: Čas, spored, obvestila. 13.20: Kar imamo, to vam damo (plošče po željah). 17.00: Kmetijsko predavanje: Odbira plemenjakov (Jože Okorn). 17.20: Nagradno tekmovanje harmonikarjev (prenos z velesajma). 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. 19.30: Nacionalna ura: Kulturno-propagandna vloga radia. 19.50: Deklica in pesoglavci (zvočna igra po narodni pripovedki; napisal Arnošt Adamič; izvajali bodo člani radijske igralske družine; vodstvo inž. Ivan Pengov). 20.30: Operni spevi in odlomki (sodelovala bosta Mila Kogejeva in radijski orkester). 22.00: Čas, vreme, poročila, spored. 22.20: Prenos lahke glasbe z velesajma.

Ponedeljek, 14. septembra: 12.00: Balajke igrajo (plošče). 12.45: Poročila, vreme. 13.00: Čas, spored, obvestila. 13.15: Slovanske orkestralne skladbe (plošče). 14.00: Vreme, borza. 18.00: Radijski orkester. 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. 19.30: Nacionalna ura: Postanek in razvoj zadružne kulture pri Hrvatih in Srbih v Posavini. 19.50: Koncert na čelu (izvajal bo inž. Zlatko Najžer). 20.10: Zdravniška ura. 20.30: Klavirske skladbe Vasilija Mirka (izvajal bo profesor Marjan Lipovšek). 21.15: Glasbene slike (igral bo radijski orkester). 22.00: Čas, vreme, poročila, spored. 22.20: Radijski jazz.

Torek, 15. septembra: 12.00: Zborovske pesmi (plošče). 12.45: Poročila, vreme. 13.00: Čas, spored, obvestila. 13.15: Radijski orkester. 14.00: Vreme, borza. 18.00: Radijski orkester. 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. 19.30: Nacionalna ura: Mesečni kulturni pregled. 19.50: Šrnel Vindobona (plošče). 20.10: Delavsko predavanje: Jesenice-Zemica (inž. Roglič). 20.30: Za kratek čas (kvintet Hintadra, Poljanski fantje in vmes plošče). 22.00: Čas, vreme, poročila, spored. 22.20: Lahka glasba (radijski orkester).

Sreda, 16. septembra: 12.00: Predigre (plošče). 12.45: Poročila, vreme. 13.00: Čas, spored, obvestila. 13.15: Vse mogoče, kar kdo hoče (plošče po željah). 14.00: Vreme, borza. 18.00: Radijski orkester. 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. 19.30: Nacionalna ura: Zibelka Trdinovih bajk in pripovedi o Gorjancih (Viktor Pirnat iz Ljubljane). 19.50: Zgodbe o Zaplankarjih (Joža Vovk). 20.10: Po Bolgariji (profesor Silvo Kranjec). 20.30: Orgelski koncert (izvajal bo Blaž Arnič; vmesne samospeve s spremljevanjem orgel bo pel Roman Petrovč). 21.30: Ruski sekstet. 22.00: Čas, vreme, poročila, spored. 22.20: Ruski sekstet. 22.35: Podoknice (plošče).

Četrtek, 17. septembra: 12.00: Citraški koncert (plošče). 12.45: Poročila, vreme. 13.00: Čas, spored, obvestila. 13.15: Radijski orkester. 14.00: Vreme, borza. 18.00: Radijski orkester. 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. 19.30: Nacionalna ura: Savez Sokola kr. Jugoslavije: Narodno čustvovanje in sokolska misel (Miloš Stanojevič iz Beograda). 19.50: Richard Tauber (po'e na ploščah). 20.19: Slovenščina za Slovence (dr. Rudolf Kolarič). 20.30: Lisztov večer. 22.00: Čas, vreme, poročila, spored. 22.20: Radijski jazz.

Petek, 18. septembra: 12.00: Naša pesem, naša glasba (plošče). 12.45: Poročila, vreme. 13.00: Čas, spored, obvestila. 13.15: Ob modrih vodah havajskih (plošče). 14.00: Vreme, borza. 18.00: Domače napeve bodo igrali Magistri izpod Šmarne gore. 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. 19.30: Nacionalna

ura: Karadjordjev konak v Beogradu. 19.50: Ksifonske solistične točke (plošče). 20.10: Ženska ura: Kongres Mednarodne ženske zveze v Dubrovniku (Hočevar Pavla). 20.30: Pro-nos iz Zagreba (pevski koncert: tenorist Nikola Sterle; violinski koncert — Zlatko Topol-ski; koncert slovenskega okteta). 22.00: Čas, vreme, poročila, spored. 22.30: Angleške plošče.

Sobota, 19. sept.: 12.00: Plošča za ploščo — pisana zmes. 12.45: Poročila, vreme. 13.00: Čas, spored, obvestila. 13.15: Plošča za ploščo — pisana zmes. 14.00: Vreme. 18.00: Zadelopust (radijski orkester). 18.40: Pogovori s poslušalci. 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. 19.30: Nacionalna ura: Hrvatski javni delavci srbskega porekla v preteklosti in sedanjosti. 19.50: Koncertni plesi (plošče). 20.10: Zunanja politika (dr. Alojzij Kuhar). 20.30: Pester večer. 22.20: Lahka glasba (radijski orkester).

MED ZAKONCI

Mož: »Strašno si svojeglava. Kaj si že porabila, da si pred oltarjem svečano obljubila, da mi boš pokorna?«

Žena: »Saj se vendar nisem mogla pred oltarjem prepričati s teboj.«

MALI OGLASI

POSESTVO 52 ORALOV

prodam ali zamenjam za manjše. Natančneje se izve pri Antonu Hrovatu. Zidani most.

NOVA HIŠA

z dvema sobama, kuhinjo, kletjo in verando in z dvema oraloma zemlje, pripravna tudi za trgovino, v bližini Maribora, ugodno napro-daj. Poizve se pri Francu Fridlu na Kralja Petra cesti 66, Studenci pri Mariboru.

POHIŠTVO, TAPETNIŠKE IZDELKE, POSTELJNINE,

linolej, preproge, tkanine za pohištva in za-veše, odeje, žične vložke dobavlja najceneje NOVAK, Maribor, Koroška 8, — Vetrinjska 7. Tapetnikom dobavljam vse potrebščine po ce-nah na debelo.

KUPUJEMO HRANILNE VLOGE

za gotovino. Ponudbe na Ptuj, poštni predal 5

ZA SOLARJE

vse vrste obleke, pumparce, perilo itd. v največji izbiri si nabavite poceni pri PRESKERJU, Sv. Petra c. 14.

NOVOST! Samo Din 98.—

št. 63.719. Cenena, a dobra Shock-Prof zapestna ura, točno regulirana, lep kromiran okrov zapestnica iz usnja. — Stevilčnica in kazalo osvetljena (Radium)

Din 98.—.

Zahtevajte veliki cenik, ki ga dobite zastonj in poštne prosto. Velike izbire ur, zlatne in srebrne.

Lastna protokollirana tovarna ur v švic

H. SUTTNER, LJUBLJANA 6.